

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SLOVENE

Moskva v Berlinu

Včerašnje državne volitve so prinesle nov dokaz za stalno dosledno napredovanje komunizma -- Sedanji režim v Nemčiji je najboljši boljševiški agent

Ljubljana, 7. nov.

Pred nami so rezultati pravkar dovršene volilne borbe v Nemčiji. Vidi se na prvi pogled, da so že peti let v letošnjem letu bili nemški volilci pozvani pred volilne žare. Siroke ljudske plasti so radi neprestanih volitev utrjene. Strankarski voditelji, kandidati in tudi njihova časopisna glasila so strumno, kot vselej zavzela odkazane pozicije, toda volilne mase so le obotavljale in čemerno sledile voditeljem. Človek se česte — če izvzamemo najbolj napete skrajneže, ki so vedno v ekstazi in vedno pripravljeni povzročiti nemire — se več ne navdušuje. Postaja nezainteresiran, brezbržen in apatičen. Mesto zaupanja se pojavlja ironija in posmeh. Že volilni shodi so bili le izjemoma dobro obiskani. Tako je tudi volilna udeležba bila v nedeljo precej manjša in bi še bolj padla, ko bi nemški volilec tradicionalno ne bil tako zaveden in izšolan.

Kaj govore volilni rezultati? »Vse bo ostalo pri starem!«, smo čitali zadnje dni v časopisju, ki podpira dosedanje Papenovo vladno. Kancler Papen je torej upal, da bo neskladnost in nesorazmernost med raznimi strankami tudi po volitvah tolikšna, da bo tudi poslej njegova prezidalna vlada, ki se naslanja edino le na zaupanje državnega predsednika, upravičena.

V resnici je prvi hip težko videti kakršnokoli možnost parlamentarne koalicije, ki bi imela za seboj večino. Če sta v zadnjem razpuščenem parlamentu Brüning in Hitler, ko sta se pogajala za skupno delo, imela za seboj še 54 odstotkov poslancev, jih po sedaj doseženih rezultatih dosegata z Bavarci vred komaj 48 odstotkov, torej sta brez večine. Hitler je nastopil svojo pot navzdol, ki se najbrže ne bo več ustavila. V treh mesecih, to je od zadnjih volitev ga je zapustilo nad dva milijona volilcev, katerih večina je šla nazaj k Hugenbergovim nacionalcem, od koder so pridri, deloma pa so se vzdružili volitev. Še mnogo šibkejša bi bila koalicija med centrom in socialisti, ki je s podporo bavarske ljudske stranke z nekaj nad 40 odstotkov poslancev vladala več let v Nemčiji, a bi imela danes komaj še 36 odstotkov državnega zbora za sabo. Socialistična stranka, dolgo vrsto let vodilna in najvplivnejša parlamentarna skupina, pada od volitev do volitev in so njene zgube zlasti med delavstvom vedno večje. Socialistična stranka je bila med vsemi nemškimi strankami najboljše organizirana. Še pred 4 leti je zbrala dv milijona več glasov, kot pri nedeljskih volitvah. Silovita in neizprosna borba, ki jo bi-jejo nemški socialisti s svojimi komunističnimi sodrugji, jim pripravila počasno, toda neizbežno politično smrt. Kljub lipškemu pravdoreku, ki je upošteval v Prusiji legitimnost socialistične Braunove vlade in socialiste s tem politično rehabilitiral, so od zadnjih državnozborskih volitev (31. julija 1932) padli za 720.000 glasov. Dokler so socialisti bili udeleženi pri vladi, toliko časa so svoje volilstvo, če ne že idejno, vsaj materialno še nekako držali, ko pa je Papenova vlada vrgla socialno demokracijo iz Prusije, je stranka bila postavljena pred alternativo: ali državljanska vojna ali pa se podvreči sili. Socialistični ministri so odklonili upor in se zatekli pred sodišče, kar pa je bila očitno le platiščna gesta. Cela stranka je zašla v globoko krizo in delavske mase, ki so jih socialisti sami učili radikalnih gesel, so se pričele seliti v komunistični tabor. — Nekaj malega (za 6 poslancev) je nazadovl tudi katoliški centrom, ki pa je v glavnem kot vedno doslej trdno obdržal vse svoje politične pozicije.

Koalijskih možnosti volilni rezultat torej ni kaj prida prinesel, razven ako bodo voditelji popustili od svojih ekstremnih stališč in poiskali medsebojnih stikov, ter vrgli vsem zasvoženemu Papenovu diktaturo, ki tira državo v pogibelj. Kajti edinole Papenovemu geniju in njegovim diktatorskim metodam je pripisati, da imajo nemški komunisti danes za sabo šest milijonov volilcev in sto poslancev v državnem zboru. To so številke, ob katerih se naj zamislijo ne le Nemci, ampak vsa Evropa! Edini dejanski zmagovalci pri nedeljskih nemških volitvah so komunisti in Berlin je postal najtrdnjše ekspozitura Moskve. Komunisti so v štirih letih podvojili svoje glasove. Vendar njihov porast ni podoben Hitlerjevemu valu. — Stranka ne dela skokov, ampak raste vztrajno in žilavo, kar je sad neprestane agitacije in dela. Toda nikdar ne bi komunisti dosegli tolikšne moči, ko bi v državi vladala zdrava demokracija in parlamentarizem. Poleg gospodarske krize je ravno Papenova diktatura, ki si je postavila za nalogo, da zatre komunizem, poglaval najširše delavske plasti v komunistični tabor. Psihološko je ta usoden razvoj docela razumljiv. V svobodnih, demokratičnih državah si ljudstvo samo izbira in voli stranke po svojem prepričanju in okusu. Izvoljene stranke oziroma politiki prevzemajo odgovornost za svoje delo navzgor in navzdol. Po njih je kolektivno ves narod soudeležen na vladi in se čuti soodgovornega za državo. Papen pa je razginal od ljudstva izvoljeni parlament, izdal je geslo proti strankam, skušal jih je kompromitirati in jim je onemogočil zakonodajno delo. Vladala naj bi nekakšna oligarhija, ki je sama sebe postavila na krmilo in »vzgojila« ljudstvo za politično svobodo. Vzgojne metode von Papena so bile, kakor znano, vedno večji davki in vedno manjše politične svoboščine. Nemški državljani naj bi plačeval in molčal. Razumljivo, da je že pri predzadnjih volitvah (31. julija) ljudstvo enodušno odklonilo Papenov režim. Razen Hugenbergovih nacionalcev je cela zbornica izrekla Papenu nezaupnico. Papen je od-

govoril s razpustitvijo parlamenta. Od tega trenutka dalje pa se pričena v Nemčiji usoden razvoj, katerega jasen odraz izkazuje nedeljske volitve. Volilstvo postaja ali apatično in nezainteresirano za državno politiko in v tem tudi za državo, ali pa prehaja direktno h komunistom, ki imajo itak na programu uničenje države in družabnega reda. Papen je prišel na oblast, da poveže vse nacionalne elemente in jih združi za skupno delo. Toda pot in sredstva, s katerimi je hotel ta cilj doseči, so bila popolnoma pogrešana. Ako ima po nedeljskih volitvah njegov prijatelj Hugenberg 50 poslancev mesto 37, kot jih je imel preje, čisto nič ne spremeni položaja. Kakor

govoril s razpustitvijo parlamenta.

Hitler je danes že izdal oklic, v katerem odklanja pogajanja, češ, da je sistem neposredno pred padcem. Po sestankih z državnim kanclerjem bodo sledili sprejemi pri Hindenburgu in se pričakuje v političnih krogih, da bodo stranke predlagale Hindenburgu izpremembo v vodstvu nemškega kanclerstva, da se olajšajo pogajanja. Preden pa bo prišlo do teh pogajanj, bo začel sredi tega tedna nemški državni svet s svojim delom.

Papen sredi strašne zmede

Nobena parlamentarna večina - Hitler grozi z pučem - Namen vojnega ministra

Berlin, 7. nov. tg. Volitve so pokazale, da so se meščanski volilci odločno preokrenili od radikalizma k meščanskim strankam. Pravzaprav so dobili bitko pri teh volitvah nemški komunisti in nemški nacionalci. Najvažnejše v novem nemškem državnem zboru je, da je razbita juljska večina bivšega nemškega državnega zbora, ki je z narodnimi socialisti, centrom in bavarsko ljudsko stranko razpolagala z več kot 53% mandator, kar je von Papen v prvi vrsti nameraval. Centrom, narodni socialisti in bavarska ljudska stranka razpolagajo v novem državnem zboru samo z 284 glasovi, dočim je potrebnih za absolutno večino 292 glasov. Teh 8 glasov, ki jih manjka, bo težko pridobiti s pogajanjem z malimi strankami. Tako je težko verjetno, da bi bil tudi novi nemški državni zbor sposoben za delo. Predvsem je pomisliti, da se bodo mogli narodni socialisti odsej še težje sporazumeti z drugimi skupinami za skupno politiko, ker so njihovi volilci razočarani in mora Hitler misliti na nova dejanja, da zopet opogumi svoje volilce. Na drugi strani pa tudi von Papenu ni moglo sestava večine, ker je položaj tak, da skrajna desnica in skrajna levica skupno vedno lahko skleneta nezaupnico proti vladi. Von Papen pa namerava ostati na svojem mestu. V kratkem namerava predložiti voditeljem strank svoj program in eventualno tudi nove ponudbe za vstop v vladno. Vse bo odvisno od tega, kakšno stališče bodo zavzele stranke glede Papenovega programa. V vladnih krogih se računa s tem, da bo močno naraščanje komunističnih glasov delo drugim strankam povod za to, da bi se približale Papenu. Iz vsega pa je povsem jasno, da je novi nemški državni zbor zopet samo provizorij.

Hitler po porazu

Berlin, 7. nov. tg. Najvažnejši izid nemških volitev je izguba pri narodnih socialistih, ki se ne da več tajiti in ki znaša po številkah: zgubili so dva milijona glasov in 35 mandator, t. j. 15%, dočim je radi manjše udeležbe pri volitvah računati s tem, da se je znižalo število oddanih glasov samo za 5,6%. Hitler je izdal danes na svojo stranko tri oklice. V njih govori, da je odbil ogromen napad na svoj pokret, da je Papenova vlada doživela uničujoč poraz in da bo nadaljeval svoj boj proti takemu režimu. Dalje trdi, da je samo Hugenberg-Papenova reakcija kriva, da bo sedaj prvič prišlo v nemški državni zbor 100 boljševikov. V vodstvu narodno-socialistične stranke so baje računali s takim izidom volitev, nastopali bodo sedaj za to, da se prepove komunistična stranka, od česar pričakujejo, da bodo mase volilcev zopet močneje pritekale k narodnim socialistom.

Polnočni rendez-vous med Papenom in vojnim ministrom

Berlin, 7. novembra. tg. Državni kancler von Papen je imel preteklo noč skupno z generalom Schleicherjem konferenco o izidu volitev. Ta nočni razgovor je prav značilen za odločilni položaj, ki ga ima vojni minister v Papenovem kabinetu. O končnih odločitvah, ki jih je treba skleniti po teh volitvah, se bo odločalo na sestanku Hindenburga in državnega kanclerja. Vlada je dala objaviti, da je zadovoljna z izidom volitev in da opravičuje vladno politiko. Zato kabinet nima nobenega poudara, da bi odstopil, ker je ostalo zaupanje državnega predsednika neizpremenjeno. Kljub temu pa se smatra za potrebno proučiti možnosti Papenove vlade v novem nemškem državnem zboru. Prihodnji teden bo državni kancler sprejel vse voditelje strank. Glavna točka Papenovega vladnega programa je poleg gospodarskega načrta za 12 mesecev reforma državne ustave, volilne pravice in takozvana državna reforma, ki stremi pred vsem za tesnejšo združitev države s Prusijo. Upanje je za razširjenje zelo ozke vladne baze je skrajno

Angleži o zmagi komunistov

London, 7. nov. tg. Vsi angleški listi v svojih poročilih o izidu volitev v Nemčiji posvečajo mnogo več pozornosti napredovanju komunistov, kakor pa nazadovanju narodnih socialistov. Razen tega naglašajo, da se je večina nemškega naroda izjavila proti Papenovi vladi.

Angleži o zmagi komunistov

London, 7. nov. tg. Vsi angleški listi v svojih poročilih o izidu volitev v Nemčiji posvečajo mnogo več pozornosti napredovanju komunistov, kakor pa nazadovanju narodnih socialistov. Razen tega naglašajo, da se je večina nemškega naroda izjavila proti Papenovi vladi.

Kaj povedo številke

Berlin, 7. nov. Udeležba pri včerašnjih državnozborskih volitvah je bila slabša kakor pri volitvah 31. julija 1932. Glasovalo je 35.379.011 volilnih upravičencev, medtem ko je bilo pri prejšnjih volitvah oddanih skupno 36.900.000 glasov. Razpuščen državni zbor je štel 607 poslancev, sedanji pa samo 582 poslancev, in to radi manjše volilne udeležbe. Državni zbor, ki je bil izvoljen 14. septembra 1930 je štel 577 poslancev, t. j. 68 poslancev več kakor parlament, izvoljen 1. 1928.

Pri nedeljskih volitvah so dobili:

Narodni socialisti: 11.713.785 glasov, t. j. 33,1% in 195 mandator (pri volitvah 31. julija 13.732.779 glasov, 37,14% in 230 mandator; pri volitvah 14. septembra 1930 6.406.000 glasov, 18,33% in 107 mandator).

Socialni demokrati: 7.237.894 glasov, 20,5% in 121 mandator (31. julija 7.951.245, 21,50% in 133 mandator; 1. 1930 8.575.000 glasov, 24,53% in 143 mandator; 1. 1928 9.151.059 glasov, 153 mandator).

Komunisti: 5.974.200 glasov, 16,9% in 100 mandator (5.278.094, 14,27% in 89; 31. julija 1932: 4.590.000, 13,13% in 77; 1. 1928: 3.263.354, 54 mandator).

Centrom: 4.228.633 glasov, 11,9% in 69 mandator (4.586.501, 12,44% in 75; 4.127.000, 11,81% in 68).

Nemški nacionalci: 3.064.977 glasov, 8,7% in 51

mandator (2.172.941, 5,88% in 37; 2.457.000, 7,03% in 41).

Bavarska ljudska stranka: 1.081.932 gl., 3,1% in 19 mandator (1.190.453, 3,19% in 21; 1.058.000, 3,03 in 19).

Nemška ljudska stranka: 600.092 glasov, 1,9% in 11 mandator (434.548, 1,18% in 7; 1.577.000, 4,51% in 30).

Krščanski socialisti (protestanti): 412.685 glasov, 1,2% in 5 mandator (364.749 in 4 mandate; 869.000 in 14).

Državna stranka: 337.871 glasov in 2 mandata (371.378 in 4; 1.322.000 in 20).

Med druge stranke so se razdelili glasovi takole: Nemška ljudska stranka 148.982 glasov in 3 mandate; pri prejšnjih volitvah 137.133 glasov in 2 mandata; gospodarska stranka 110.117 glasov in 2 mandata (146.875 glasov in 2 mandata); kmetka viničarska zveza 105.188 gl. in 2 mandata (96.851 in nobenega mandata); nemška hanoverska stranka 63.999 glasov in 1 mandat (46.929 glasov in nobenega mandata); turinska delavska zveza 60.065 glasov in 1 mandat (pri prejšnjih volitvah ni nastopila).

Od ostalih mnogoštevilnih strank, ki so nastopile pri volitvah, ni nobena stranka dobila toliko glasov, kolikor je potrebno za dosego mandata v državnem zboru.

Italijanska komedija

Amnestija, ki ni amnestija -- Konfinirani Slovenci izključeni

Rim, 7. novembra. Danes je bil objavljen tekst kraljevega dekreta o amnestiji, o kateri so pisali vsi italijanski listi. Italijanski listi so večkrat naglasili, da je to največja amnestija, ki je bila do sedaj v Italiji. Med tem pa se iz danes objavljenega teksta dekreta o amnestiji vidi, da to sploh ni amnestija, ker v njej ni omenjenih onih tisočev in tisočev političnih kaznjencev, ki so konfinirani po raznih italijanskih otokih. Amnestija vsebuje le kazni, ki so izrečene na podlagi kazenskega zakona za vojaške in finančne prestopke. Kazni so oproščene vse one osebe, ki so bile obsojene na de-

narne globe in na zaporne kazni izpod 5 let. Za kazni preko 5 do 10 let amnestija predvideva znižanje kazni na 3 leta. Za kazni preko 10 let pa se znižata za 5 let. Amnestija ne velja za one osebe, ki so v trenutku, ko je bil objavljen dekret o amnestiji konfinirane, ali pa se nahajajo pod posebnim političnim nadzorstvom, ki ga predvideva novi italijanski kazenski zakonik. Kazni niso odpuščene niti onim osebam, ki se nahajajo v begu, kakor tudi ne onim, ki so večkrat kaznovani za isto delo.

Mr. Davis gre snubit Italijsko

Rim, 7. novembra. Italijanski listi naglašajo velik pomen prihoda ameriškega delegata Normana Davisa v Rim. Listi pišejo, da je Norman Davis pri svojem obisku v Parizu in Londonu najbrž uspel v svojih pogajanjih s predstavniki francoske in britanske vlade ter da je razčistil mnoga vprašanja, od katerih bo odvisno delo bodoče razorožilne konference.

15 letnica komunistične države

Moskva, 7. nov. Letošnjo obletnico sovjetske revolucije bodo po vsej Rusiji proslavili na izredno svečan način. Vsi listi priobčujejo programatične članke in opisujejo potek revolucije pred 15. leti, ki je dala Rusiji popolnoma nov obraz.

Dunajska vremenska napoved. V splošnem oblačno vreme in morda tudi padavine. Temperatura pa se ne bo mnogo izpremenila.

Amerika gre na volitve

Kako ameriška demokratična ustava ščiti pravice vsakega volilca in vsake zvezne države

Danes 8. nov. bodo vsi državljani Zedinjenih držav severne Amerike, moški in ženske, ki imajo volilno pravico, poklicani, da oddajo svoj glas za novega predsednika in podpredsednika republike. Volilna borba je v glavnem končana, kandidata obeh strank, republikanske in demokratske, sta se v divjem propagandnem letu križem velike države predstavila volilcem, tisk je odgrmel, visoka financa je storila svoje, intrige so umolknile. Jutri se vse, denar, demagogija in tisk klonejo pred voljo državljanov, ki bo svobodno, neovirano izpovedal svoje mnenje in za razdobje 4 let suvereno odločil o usodi svoje prostrane domovine. Vse, tudi posledice gospodarske depresije, nezadovoljnost 11 milijonov brezposelnih in razočarani upi južnih kmetov bodo utihnili pod magičnim vplivom samozvesti, katero daje ameriška demokracija posameznemu državljanu, ko mu na milost in nemilost izroči celokupno državo, da ž njo v polni svobodi ustave naredi kar hoče. En dan, en celi dan traja ta »brezpravnost«, ko ameriški narod brez posrednikov, sam, svobodno in neoviran izvršuje vladarski poklic in si zopet sam, svobodno in neoviran izbere zastopnike, ki bodo njega polnomočno zastopali pri izvrševanju vseh činov, katere predpisuje demokratična ustava.

Volilni sistem, o katerem govorimo na drugem mestu današnje izdaje, je edinstven in če se ne motimo, ga je deloma posnemala samo še švicarska ustava. Ameriški ustvaritelji ustave so imeli pred očmi več momentov, ko so pisali ustavni zakon. Najvažnejša pa sta sledeča, ki se zdita fundamentalna za ameriško demokracijo:

1. Vsak posamezni državljani dobiva pravico, da suvereno poseže v najvišjo državno upravo. Zato mu je zagotovljena neomejena svoboda pri izbiranju bodočega poglavarja države, ki ni odgovoren nikomur razen narodu in s katerim edinole narod sme obratovati in mehat ustave. Prvotno je bilo tudi zamišljeno, da bo volilec samo zato izražal svoje mnenje potom elektorjev ali volilnih mož, da bi se izognil demoralizirajoči volilni propagandi. Elektorji so bili zamišljeni samo kot neke vrste glušniki v volilnem boju, ki naj bi ne dosegel prevladne osebe bodočega prezidenta. Ampak ustava je izrecno hotela poudariti dogmo ameriške demokracije, da je narod, da je posamezen volilec tista moč v državi, ki vzdržuje življenjsko moč državnega organizma.

2. Vsaka država Združenih držav predstavlja zase volilno enico. Ustava je s tem samo hotela na vsak način zavarovati samobitnost federalnih držav ameriške unije. Volilna fronta torej ne sega od državne meje do državne meje, ampak je porazdeljena na 48 državnih enic, kajti ako strančina lista dobi v eni državi relativno večino, si je s tem priborila vse mandate. Četudi torej v prvi vrsti posameznik odločuje pri volitvi predsednika, zahteva načelo samobitnosti vsake federalne države, da tudi ona kot taka, kot državna enica poseže v volitve. Zato bi bilo pravilno reči, da ameriškega predsednika volijo v drugi instanci prav za prav federalne države. Stranke, ki hočejo pridetiti s svojim prdesedniškim kandidatom, se morajo v prvi vrsti prizadevati, da oborijo posamezne države ne glede toliko na število posameznih volilnih glasov, ki jih bodo dobile. Lahko se pripeti namreč, da dobi kandidat večino elektorskih mandatov a ima med narodom manj glasov, kot pa propadli kandidat. Primera iz l. 1924 zadostuje. Takrat je večinski kandidat dobil malenkostno večino glasov, a si je od 531 elektorskih mest zasigural 382. Neodvisni kandidat La Follette si je pridobil takrat 18 odstotkov vseh glasov, a je zmagal samo v državi Wisconsin in a tem dobil edinole 13 elektorjev. Ta navidezna krivica pa je v oči ameriške ustave neobhodno potrebna žrtve, katero mora ameriški državljani doprinesiti za mirno ustavno sožitje vseh federalnih držav v večjem okviru skupne države.

Ko je ameriška ustava na ta dvojen način omogočila, da pride do izraza volja vsakega posameznega državljanov in vsake državne enice v skupni Zvezi, potem se ni dolgo zaustavljala pri vprašanju, kakšne pravice naj da državnemu predsedniku. Dala mu je z mirno vestjo tako obširne, kot jih nima nobeden drugi državni glavar v ustavnih državah, toda pod pogojem, da se vsaka štiri leta izvrši ljudski plebiscit. Ameriški predsednik je lahko diktator v pravem pomenu besede, ko imata ljudstvo in federalne države ustavno pravico, da ga vsaka 4 leta korigira. Predsednik države je tudi predsednik vlade ob enem, kot tak ni odgovoren nobenemu parlamentu, ampak sam sebi, lahko zavrača zakonske osnutke, ki mu niso prijetni, lahko priporoča predloge, ki se mu zdijo potrebni, vodi samostojno zunanjo politiko, se kot predsednik večinske politične stranke uveljavlja v državi v svojih iniciativah in s svojo osebnostjo, ker ga v tem podpira ves strankin in ves državni aparat.

Ravno iz tega vidika je jutrišnji dan velike važnosti, ker nam bo pokazal, kako ameriški narod zna vestno izpolnjevati velike pravice, katere si je dal v svoji demokratični ustavi in ker bo prinesel usodoporno odločitev za razvoj Amerike doma in v mednarodni politiki za bodoče razdobje 4 let.

Strah pred brezposelnimi

Washington, 7. nov. Ker je policija prejela poročila s treh raznih strani, da bo pohod brezposelnih v Washington zavzel velik obseg, je vrhovni poveljnik ameriške policije izdal na vse podrejene policijske ustanove in oddelke okrožnico, naj mu natanko poročajo o vseh pripravah tega pohoda, o organizatorjih, o obsegu nameravanega pohoda, o načrtih voditeljev brezposelnih itd. Prvo skupino komunistov pričakujejo v Washingtonu 5. decembra. 7. decembra se sestane v Washingtonu konferenca uradnih zastopnikov podeželskih kmečkih občin. Med brezposelnimi, ki groze s pohodom v Washington, so tudi brezposelni mornarji, ki so izjavili, da se pohoda zanesljivo udeležijo, če ostanejo brez pomoči.

Kdo bo zmagal?

Težka prognoza — Tehnica se nagiblje v prilog Rooseveltu Porast socialistov

Kljub raznim prorokovanjem ameriških časopisov o zmagi v volilni borbi za bodočega predsednika Združenih držav se danes na predvečer volitev reče lahko samo to, da bo socialistični kandidat Thomas, ki ne pride v poštev za predsednika, gotovo večkrat pomagal število svojih volilcev, ker je gospodarska kriza zapodila v socialistični tabor velike množice brezposelnih. O drugih prognozah govoriti je silno težavno, ker so vsa poročila polna nasprotujočih si podrobnosti. Hooverja poznamo kot tihega delavca, ki se je vedno izogibal šumnih manifestacij. Američani mu zelo zamerijo, da noče deliti »Shake handse«, to se pravi, da noče stiskati rok, kar igra v političnem življenju Amerike veliko vlogo. Prezident mora šestkrat cele dneve stiskati roke svojim državljanom. On je na polju mednarodne politike igral veliko vlogo, je posegal z radikalno roko v vprašanje razoročitve, toda evropske države so se mu sedaj vedno elegantno izmuznile. Njemu se mora pripisati tudi odločitev v odplačevanju vojnih dolgov, dejstvo, ki je dalo vsaj nekoliko gospodarskega prepiha v sedanji stagnaciji. Toda njegova največja »napaka«, sicer od njega neodvisna, je, da je bil izvoljen kot »predsednik gospodarskega blagostanja in je usoda hotela, da se Amerika pod nobenim predsednikom gospodar-

ske slabše ni počutila kakor pod njegovim. On ne kadi in ne pije.

Njegov nasprotnik, ki je imel velike uspehe na volivni propagandi je političen novinec za ameriško publiko. Toda njegovo ime kakor tudi rodbina njegove žene ga veže na svoječasnega velikega ameriškega predsednika Roosevelta, ki je bil ljubljene Amerike. To dejstvo bo pri volitvah igralo brez dvoma veliko vlogo, ker kljub svoji gospodarstvenosti je Američan vendarle sentimentalni. Nadalje mu ameriška javnost šteje v dobro, ker je v prenašanju svoje bolezni, ki ga je dolga leta vrgla na postelj in mu še sedaj zapustila berglje, katerih se mora posluževati še danes, pokazal velikansko energijo. Nasprotniki mu očitajo, da nočejo imeti pohabljenega predsednika, toda baš to dejstvo, samozatajevanje s katerim se je boril proti bolezni in železno voljo, katero je skozi štiri leta pokazal kot guverner New Yorka, govori zanj med ameriški volilci, ki ljubijo junake. Za Roosevelta je tudi najposobnejši sodobni politik Al. Smith, propadli kandidat iz zadnjih volitev, ki je svoje velike zmožnosti stavil svojemu staremu prijatelju na razpolago. Tudi v tem se kaže veličina tega duha in ameriški volivec zna to gesto Smitha poplačati s tem, da bo pozval njegovega prijatelja Roosevelta v Belo hišo.

Tik pred ciljem

Rooseveltu se smeje sreča

New York, 7. novembra. Z. Najuglednejši časnikarji in politiki v vseh newyorških listih in tudi v Hearstovem tisku izjavljajo, da je izvolitev Roosevelta za predsednika zagotovljena. Opazovali demokrate in republikance izjavljajo v »New York Timesu«, da bo v zbornici in senatu prišlo do močne demokratske kontrole, tako da bo bodoči kongres zelo moker.

London, 7. nov. Na podlagi poročil svojih dopisnikov iz ameriških Združenih držav napoveduje »Times«, da bo imel Roosevelt 400 do 450 od 531 volilnih mandatov v vsj državi. Roosevelt bo, kakor vse kaže, zmagal najmanj v 30 državah. Te države so: Alabama, Arizona, Arkansas, Florida, Georgia, Idaho, Illinois, Kentucky, Louisiana, Maryland, Mississippi, Missouri, Montana, Minnesota, Nebraska, Nevada,

Nova Mehika, Severna in Južna Carolina, Severna in Južna Dakota, Oklahoma, Tennessee, Texas, obe Virginiji, Washington in Wyoming.

Njegova zmaga je vrhu tega zelo verjetna v teh devetih državah: Kalifornija, Colorado, Kansas, Massachusetts, New Jersey, New York, Oregon, Rhode Island in Wisconsin.

Hoover se sme po vsej priliki zanašati samo na Vermont, Maine in Pensilvanijo, morda tudi na Connecticut, Delaware, Iowa, Michigan, New Hampshire in Utah.

»Times« pravi, da bodo ne samo v Ameriki nego tudi povsod drugod na svetu sprejeli izid volitev z zadoščenjem, kajti zadnje mesece niso mogli državniki skoraj nič drugega početi, kakor delati propagando za predsedniške volitve.

Za mir ali za vojno

Izjava dr. Beneša

Praga, 7. novembra tg. Češkoslovaški zunanji minister je danes v zunanjem odboru poslanske zbornice imel ekspozice o vprašanju: ali se bo Evropa odločila za mir ali za vojno? Ni nobenega drugega pota za organizacijo evropskega miru, kakor je evropski kontinentalni pakt, ki bi napravil brezpotrebne vse zveze med narodi in tudi vse bloke, ki rivalizirajo med seboj in ki obstojajo sedaj zato, ker je dala ženevska institucija toliko dokazov svoje nevlplivnosti. Kot oviro, da ne pride do takega pakta, je označil dr. Beneš postopanje angleške imperije in ameriških Združenih držav, ki sta do sedaj odklanjala udeležbo pri novem kontinentalnem mirovnem sistemu, končno pa tudi postopanje držav, ki so bile v vojni premagane. Anglija in ameriške Združene države imajo svoje interese po vsem svetu, toda od njih se ne zahteva nobena svetovna pogodba,

danes gre predvsem za Evropo in za nerešeno razmerje med tremi velisilami: Francijo, Italijo in Nemčijo.

Ne gre za kak ženevski protokol, ki bi vezal ves svet, od Anglije ne pričakuje dr. Beneš nobenega vzhodnega Locarna, nobene nove obveznosti za kako intervencijo, temveč Anglija naj bi se v slučaju zločinsko povzročene vojne obvezala predložiti ta konflikt v duhu Briand-Kellogovega pakta svojemu parlamentu, da odloči, ali naj se uporabi člen 16 pakta Zveze narodov, dalje da se obveže, da motilca miru ne bo podpirala v trgovini in eksportu. Če bi se kontinentalni pakt razbil, bi to enostavno pomenilo, da se hoče pustiti možnost vojne, da se izpremeni sedanje stanje. To bi pa pomenilo isto, kakor pripravo za novo vojno. Hooverjev načrt ne smatra dr. Beneš za primerno sredstvo za zavarovanje miru.

Autonomija v poljski Šleziji

Nemci priznavajo pogum poljske republike

Varšava, 7. nov. Pogajanja glede podelitve avtonomije Šlezije so končno dovedla tako daleč, da je bilo mogoče izročiti šlezkemu sejmu konkretni načrt zakona o avtonomiji. Sejem se bo z načrtom bavil v najkrajšem času. Vsebinska načrta še ni bila objavljena, vendar ne more biti nobenega dvoma, da pomeni že dejstvo samo, da je sploh kak načrt za avtonomijo prišel pred sejem, veliko koncepcijo prebivalstvu Šlezije, posebno Nemcem.

Nemški listi, ki izhajajo v Gornji Šleziji, ugotavljajo z zadovoljstvom, da je bil načrt za avtonomijo končno vendar sestavljen. V istem času pripominjajo, da se pogajanja niso vršila v ugodnem času, češ, da je gospodarska kriza že tako zmanj-

šala odpor Nemcev, da se niso upali iti v svojih zahtevah dovolj daleč. »Die Kattowitzer Ztg.« dostavlja, da odvisi od tega načrta bodočnost Gornje Šlezije. List je prepričan, da bo avtonomija, v kateri obliki mnogo pripomogla k gospodarski obnovitvi Gornje Šlezije.

Berlin, 7. nov. Tukajšnji listi, ki pazno spremljajo gibanje Nemcev na Poljskem, posebno v Šleziji, prinašajo z zadovoljstvom vest, da je bil načrt zakona o avtonomiji Šlezije izvršen in izročen sejmu. Komentarji so v ostalem zelo previdni. Nemci očitvidno še nečejo odkrito priznati Poljakom poguma, da so se lotili tako važnega vprašanja.

Osebnosti

Belgrad, 7. nov. 1. Pri glavnem ravnatelstvu drž. železnice sta postavljeni v 4. polož. skupini I. stopnje za višjega svetnika Ivan Manfreda in Ivo Kozolini. Na pošti Ljubljana II. je napredoval za uradnika 7. polož. skupine Jakša Aleksander. Pri ravnatelstvu drž. železnice v Ljubljani so vpokojeni: Ivan Zupanec, Pavel Jereb, Ivan Orel, Rudolf Selak in Jernej Korenjak. Vpokojen je Anton Dobravec, višji davčni kontrolor pri davčni upravi v Mariboru. Premesteni so: Legat Franc, postajni šef na Škofljici, na postajo Ljubljana-glav. kol.; Bogomil Sedlaček, prom. uradnik, iz postaje Laško v Novo mesto; Josip Delnik, prom. uradnik, iz postaje Maribor-glav. kol. na postajo Ljubljana-glav. kol.; Ilgo Ferdinand, prometnik na postaji Maribor-glav. kol.; Lovrenc Pudigna, prometnik na postaji Rakek, na postajo Maribor-glav. kol.; Martin Muhnja, prometnik na postaji Zidani most, na postajo Maribor-glav. kol.; Jože Tavčar, blagajnik listkov, iz Rakek v Ljubljano-gor. kol.; Franc Kozjek, prometnik, iz postaje Poljčane za postajnega šefa v Zreče; Klemen Godišek, prometnik in šef postaje Zreče, v Škofljico za šefa

Zadružništvo in zakon o zaščiti kmeta

Belgrad, 7. nov. 1. Kakor smo že poročali, se je preteklo soboto vršila v Glavni zadružni zvezi konferenca, na kateri so razpravljali o zakonskem načrtu o zaščiti kmeta in ureditvi kreditnih odnosov v državi. Na konferenci so bile zastopane vse naše centralne zadružne organizacije iz vseh krajev naše države. V teku dopoldneva je posetil Vaš dopisnik glavnega tajnika Glavne zadružne zveze ing. Vargo ter ga naprosil za podrobno poročilo o sklepih, ki jih je sprejelo naše zadružništvo z ozirom na gornji zakon, ki je sedaj že pred narodno skupščino. Ing. Varga je rad ugodil prošnji Vašega dopisnika in mu izjavil:

»Naše zadružništvo je imelo že prej priliko, razpravljati o problemu zaščite kmeta, posebno pa še o vprašanju konverzije kmetijskih dolgov, ter je, kakor že prej, tudi na svoji zadnji konferenci 5. t. m. soglasno formulovala svoje stališče, ki obstoja v glavnem: Smatramo, da je način reševanja gornjega problema, kakor ga predstavlja najnovejši zakonski osnutek zakona o zaščiti kmeta in o ureditvi kreditnih odnosov v državi, v osnovi sami zelo pogrben, ker na eni strani ni tak, da bi mogel nuditi našemu kmetijskemu gospodarstvu in našemu kmetu ono sanacijo in ono zaščito, ki sta je danes nujno potrebna, potrebna kmet in kmetijsko gospodarstvo, na drugi strani pa s svojimi posledicami v osnovi ogroža obstanek našega zadružništva.

Naglašam tudi to, da je radi velikega padca cen kmetijskih proizvodov in radi nepravlega razmerja med temi cenami in cenami proizvodov, ki jih mora kmet kupovati za svoje domače in gospodarske potrebe, brezpogojno potrebno, da se sprejme cela vrsta zakonskih predlogov, ki jih razumevamo pod imenom konverzije kmetijskih dolgov in zaščite kmeta. Toda pričakovali smo, da se v tem pogledu ne bo znova ustvarilo samo provizorične in nepopolne rešitve, kakor jo predvideva predloženi zakon o zaščiti kmeta. To smo pričakovali s pravico, ker ima vsaka provizorična rešitev slabe posledice ravno v tem, ker onemogoča kreditno sposobnost našega kmeta, ki mu obenem ne donosa potrebne zaščite. Radi vsega tega naše zadružništvo zahteva, da se nemudoma pristopi k definitivni rešitvi tega pretežega problema, to je, da se izdela in uzakoni pravičen in popoln zakon o konverziji kmetijskih dolgov.

Se posebno pa je ogroženo s tem zakonskim načrtom naše zadružništvo, ker predloženi zakonski načrt o zaščiti kmeta ne polaga nobene važnosti na dejstvo, da zadružništvo v svojem bistvu ni ničesar drugega kakor organizirana skupina samih kmetov in da izhajajo sredstva, posebno se takozvana lastna sredstva, ki jih ima naše zadružništvo na razpolago, da z njimi kreditira kmeta samega in ostala dela, ki se izvršujejo v njegovo korist, prihajajo baš od kmeta samega. Radi tega je čisto nerazumljivo, da se je v tem zakonskem načrtu mogla napraviti taka osnovna napaka. To je tem bolj nerazumljivo, ko je vendar kraljevska vlada v svojih deklaracijah stalno naglaševala, da bo z vsemi sredstvi in ob vseh prilikah zagotavljala našemu zadružništvu čim večji razmah, ker smatramo, da je naše zadružništvo najbolj zdrava podlaga za uspešen razvoj vsega našega gospodarstva in za ohranitev zdravih socialnih odnosov v državi. Razen tega so same zadruge v teh težkih dneh, ko je naš kmet brez svoje lastne krivde zašel v položaj, da ne more več odgovarjati svojim obveznostim, dokazale s svojim postopanjem proti svojim članom-dolžnikom, da absolutno ni nobene stvarne potrebe, da se zaščiti kmeta-zadružnika.

V tem pogledu je Glavna zadružna zveza izvedla posebno anketo, katere rezultati kažejo, da je bilo pri 3472 zadrugah, ki jih je obsegala ta anketa, v času, odkar je stopil v veljavo sedanji zakon, to je, od 20. aprila dalje, od celokupnega iznosa izdanih posojil (stanje 31. decembra 1931) 1.194.865.451 Din; od te vsote je zadružništvo iztožilo radi odplačila glavnice in obresti samo 3 mil. 623.644 Din, kar znaša od vseh izdanih posojil le 3%. Z rezultatom te ankete smo seznanili tudi kmetijskega ministra, ker mu je bil izročen ves tozadevni material.

Razen vsega tega zahteva naše zadružništvo, da se v predloženem zakonu o zaščiti kmeta in ureditvi kreditnih odnosov v državi — v slučaju, če se bo ta zakon vseno zakonil — napravam za drugim obdrži isto principielno stališče, ki je že v zakonu o zaščiti kmeta z dne 20. aprila letos, toda s pristavkom, da se tudi zadrugam omogoči, da se poslužijo zaščite, ki jo daje predloženi zakonski osnutek v 3. odseku, ki odgovarja § 5 zakona o zaščiti kmeta od 20. aprila letos.

Poleg tega, če predvidevamo isti slučaj, to je, da bo vseno zakonjen tak zakon, naše zadružništvo s polno pravico zahteva najmanj to, da se za zadruge v predloženem zakonu o zaščiti kmeta izdela in sprejme poseben režim, to je, da se zadruge ne tretirajo kot ostale ustanove, ampak tako, kakor to odgovarja osnovni karakteristiki zadruge kot organizacije samih kmetov, radi katerih se za njihovo zaščito izdaja ta zakon.

Ta posebni režim zahteva naše zadružništvo posebno še pri odredbah 1. odstavka 2. poglavja o znižanju dolga prezahtevnega kmeta in pri odredbah 3. odstavka o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov. Letotako je tudi zadružništvo mnenja, da bi zakon moral dati vsaj v določenih slučajih možnost svobodne poravnave med prezahtevencem in upnikom-zadruško.

Podrobnejše predloge ter opazke in pripombe k predloženemu zakonskemu načrtu bo Glavna zadružna zveza v imenu vsega zadružništva v krajevini Jugoslaviji objavila v posebni publikaciji.

Izseljenska nedelja

Belgrad, 7. nov. 1. Zveza izseljenskih organizacij iz Zagreba namerava organizirati za 27. november letos po vsej državi proslavo izseljenske nedelje na način, kakor so se do sedaj vršile te proslave samo v Sloveniji, kjer jih je vedno organizirala Rafaelova družba. Praznovanje izseljenske nedelje naj postane na željo Zveze izseljenskih organizacij splošna narodna manifestacija za naše tako številno izseljenstvo, ki si je šlo iskati kruha v najoddaljenejših kraje sveta. Po že izdelanem programu bodo ta dan v humanih ustanovah predavanja, posebno pa še v šolah in cerkvah. Radi tega se je tudi obrnila Zveza izseljenskih organizacij na vse ordinariate v državi s prošnjo, naj bodo tega dne po vseh cerkvah v državi pridige, da se o važnosti izseljenskega problema za naš narod in državo seznanijo najširši sloji. To je sedaj, ko so postale razmere v krajih, kjer žive naši izseljenci, izredno težke, nadvse velikega pomena, saj se bo z vpostavitvijo tesnejših in bolj prijateljskih vezi med izseljenci in njihovimi sorodniki v stari domovini nacionalno ohranilo milijone ljudi našega naroda. Belgradski nadškof je že ugodil gornji prošnji Zveze izseljenskih organizacij.

Za zdrav in trezen rod

Mednarodna treznostna organizatorja v Ljubljani - Prve prireditelje treznostnega tedna

Ljubljana, 7. novembra.

Ves svet se maže v temeljih. Nekaj kakor težka mora leži na človeštvo in mu ne da dihati... Vse naše nehanje in delovanje se kakor zemlja okoli svoje ose vrti okoli tega stoterega zla. Iz vsesplošnega kaosa vstajajo krivi preroki, pa tudi duhovni in gospodarski preporoditelji, ki iščejo leka hirajočemu bolniku človeštvo. Brez števila je kužnih bacilov, ki so se zagrizli v njegov organizem. Mnogo so jih strokovnjaki že izsledili in jim napovedali neizprosno boj — glavnemu, najstrašnejšemu kužnemu bacilu na organizmu človeštva — alkoholizmu — pa pustijo nemoteno pušati.

Treznostni teden, ki ga je organizirala »Sveta vojska«, je našel majhen odziv. Kakor da alkoholizem ne spada v vrsto kulturnih in gospodarskih problemov, ki jih je treba čimprej rešiti! Vse naše kulturno delo bo ostalo šarlatansko vse dotlej, dokler bomo pred najnekulturnejšim ljudskim zajedalcem — alkoholizmom — zapirali oči. Ali more biti narod pijancev, narod po alkoholu degenerirane mladine — narod kulturno zdravih in močnih ljudi?

»Za poglobitev treznostne misli« — so zapisali prireditelji v program treznostnega tedna. Kako poglobiti treznostno misel, ko pa je po dolgih letih poročnega krča ostala še vedno to, kar je bila: neobgledeno dete v povojih... Vedno znova jo je treba z umetnim dihanjem buditi k življenju.

Stremiljenje treznostnih pionirjev je treba pozdraviti, čeprav ne najdemo plodovitih tal za svojo rast. En solčni žarek je še vedno boljši ko nobeden — — —

Govor predsednika na treznostni akademiji

O dosedanjih prireditvah treznostnega tedna je v glavnih oblikih poročal že »Ponedeljski Slovenec«. To poročilo pa ne bi bilo popolno, če ne bi navedli vsaj glavnih misli govora, ki so jih imeli glasniki treznostnega gibanja na dosedanjih prireditvah. Tako moramo predvsem omeniti govor šolskega upravitelja in predsednika »Svete vojske« J. Grada, ki se je odlikoval po svoji aktualnosti.

Po uvodnih pozdravih prisotnim častnim gostom miss Slack-ovi in dr. Hercodu ter drugim odličnim gostom je s povzdignjenim glasom nadaljeval:

Sto in stoletja smo se borili Slovani za svobodo in zdaj, ko jo imamo, silimo sami v suženjski jarem. Nesrečni alkohol nas oklepa s težkimi verigami suženjstva, mi mu pa ravneje podajamo roke in glave. Po izmognanih in izmučenih telesih naših dedov je padel bič grajskih valpov, a nad našimi očeti in sinovi vihti svoj bič — alkohol!

Težki so časi, v katerih živimo. Milijoni se borijo za svoj obstanek in obstanek svojih družin. Milijoni prosijo dela in zaslužka da bi preživeli svoje in žulji svojih rok. Tudi naš narod trpi pod brezposelnostjo. Toda naše gostilne in žganjarne so še vedno dobro obiskane. Prežalostna je slika, ki jo vidimo: tu revščina, trpljenje, vzdih po kosčku kruha — tam pa polne gostilne in ples in vik in krik...

Ali se vam ne zdi, da je to v sramoto našemu narodu? Ali se vam ne zdi, da je to ekrajni čas, da nastopimo vsi, ki nam je naša rodna gruda sveta, proti alkoholu in delamo za iztreženje našega naroda?

Ko se šahaamo k rednim tedenskim sestankom in štejemo naše vrste, se nam zdi, da nas je tako bore malo. Pa kljub temu nas ni strah, saj nas krepi misel, da rešujemo svoj narod, da delamo za dobrobit in srečnejšo bodočnost domovine. Odnehati nečemo, da ne bomo rekli nekoč: Bila je armada treznostnih bojevnikov, ki je klicala slovenski narod k iztreženju, pa ji je zamlj klic na ustnih, vrgla je puško v koruzo in šla...

Odnegli ne smemo vse dotlej, dokler bo kakšna slovenska žena trpela pod udarci moža pijanca; odnehati ne smemo, dokler bodo napolnjene naše bolnišnice, blaznice, sirotišnice in ječe z žrtvami alkohola; odnehati ne smemo, dokler bo vihtela naša mladina kol in nož; odnehati ne smemo, dokler bo zaradi alkohola pel boben pred našimi tako ljubimi in nekdaj tako cvetočimi domovi; odnehati ne smemo, dokler tava po naši domovini še kaka sirota, ki jo je pogljal alkohol po svetu; odnehati ne smemo, dokler ni do dna duše prežeta vsa naša mladina, ves naš narod s treznostno idejo!

Učinkoviti govor predsednika Grada so prisotni sprejeli z velikim odobravanjem.

A kakor je bil tudi ostali spored treznostne akademije dober, je treba vendarle odkrito povedati eno: s takšnimi igrami, kot je enodejanka »V prebujenju«, nam prizanesite! Če zaradi gostov, ki ne razumete besede slovensko, pa sta morala to neokusnost gledati in poslušati do konca, bi to igro morali opustiti. V igri so že eto in stokrat premleto stvari, tendenca v njej je jako kričeča in za lase privlačna, da ne veš, ali bi se smejal ali jokal. Ta igra naj treznostnemu gibanju služi za zgled, kakšna propagandna treznostna igra ne sme biti! Tudi igralci razen dobre volje niso pokazali ničesar...

General »Svete vojske« Jan. Kalan se posavlja...

Na treznostnem zborovanju v nedeljo popoldne v verandni dvorani Uniona, je zbudil posebno pozornost poslovilni govor zaslužnega seniorja treznostnega gibanja konzist. svetnika Janeza Kalana, ki odhaja — morda za zmerom — v Nemčijo.

»Nisem vas prišel pozdravljati, ampak se od vas posavljam. Grem v Nemčijo, v Berlin, kjer ne bom imel s tem neveljavnim delom nobenega opravka. Vzroka sta dva. Prvi vzrok je, da se mi v Nemčiji odpira široko polje dela, o drugem vzroku, da grem, pa dovolj jasno govori današnja prazna dvorana...

Gospod! Ta sramota pred dvema gostoma, ki prihajata iz Švice in Londona... Če prej ne, danes bi napravil sklep, da odidem! Koliko je takozvanih kulturnih delavcev — ki jih ni tukaj. Da se pripravljajo milijarde narodnega premoženja, da se naši fantje dan za dnem koljejo med seboj, da žene jokajo nad razvalinami družinske sreče, da nam ljudstvo tone v posirovelosti, da otroci-sirote zam prosijo očeta-pijanca kruha — — — to so stvari, ki takozvanih kulturnih delavcev, naše inteligence in naših pobožnih katoličanov ne zanimajo!

Nisem mislil o tem govoriti. Ampak vtis, ki ga imam ob tej skoraj prazni dvorani, me k temu silil. Sram me je, v dno duše me je sram pred tema dvema gostoma. Tako radi govorimo Slovenci o kulturnem delu, pa se najpotrebnejšega kulturnega dela izogibamo. V tem momentu, ko mi rešujemo enega najvažnejših kulturnih problemov, akademska mladina v tej isti hiši pleše...

To je slika našega kulturnega dela! Bojim se kakšen porazen vtis bosta odnesla odlična gosta s o nas seboj...

Na treznostnem shodu na Cetinju je podal dr. Vrhovac dober zgodovinski pregled treznostnega pokreta v Jugoslaviji in v Sloveniji posebej. Dober poznavalec tega pokreta mi je rekel: »Ves vaš križev pot je bil točno popisan.« Res, križev je bil. Danes se mi pa zdi, da sem na Kalvariji. Nekako toliko zvestih je imel Kristus ob svoji smrti okoli sebe, kakor jaz danes tukajle po 25 letih svojega truda...

Veseli me, da se je našla ena četica pogumnih ljudi, ki mi obetajo, da bodo to težko delo kljub vsemu nadaljevali.

Svoje naslednike torej prosim, naj jih današnja blamaža ne oplašil! Tudi jaz ne bi vrgel puške v koruzo, če bi tukaj ostal. Vsi vemo, da naš trudi nikakor ni bil zaman. Če drugega ne, vsaj popularizirali smo treznostno idejo in tudi brez praktičnih sadov popolnoma nismo — to lahko rečem. Sledovi našega gibanja se poznajo. Želim, da delo nadaljujete in vztrajate, da ko pridem nazaj — če še pridem — boete že daleč naprej!

Govor profesorja A. Kordina

Najobširnejši pa je bil govor podpredsednika »Svete vojske« g. profesorja Kordina, ki je globoko zajel problem alkoholizma in duhovne ter gospodarske krize. Iz tega idejno bogatega govora posnamemo:

Kaj je prav za prav alkoholizem? — Alkoholizem je zastrupljenje po alkoholu. Alkohol vsebuje vse polno narkotičnih snovi, ki vzbujajo neko slast, ki vplivajo na telesne organe in hkratu na duševne zmognosti. Iz slasti se zbudi strast, organizem ne more več pogrešati tega mamila in človek postane alkoholik, t. j. neozdravljiv bolnik.

Fr. W. Foerster navaja v knjigi »Lebensführung« znamenito raziskavo o nedopovedljivih grozotah, ki jih je alkoholizem v eni sami družini povzročil. L. 1740 rojena Ada Jurke, ki je končala življenje kot pijanka, tatica in potepuhinja, je zapustila potomstvo, ki se je razraslo na 834 oseb. Od teh se je za 709 oseb uradno ugotovilo sledeče: 106 je bilo nezakonskih, 142 postopačev, 64 hiralcev, 181 prostitutk, 76 jih je bilo radi hudodelstev kaznovanih in 7 radi umora. Vsa ta družba ljudi je državo stala 5 milj. mark. — Alkoholizem uničuje človeka duhovno (duševno in moralno) in gospodarsko.

Klasičen zgled je tudi izjava kralja atomobilov H. Forda: Iz izkušenj vem, da v alkoholizmu ne sme biti nobenega kompromisa. Mi potrebujemo ljudi, ki posvetijo ves svoj razum stvari in to tudi hočejo. V vseh mojih podjetjih sem uvedel postavko popolne abstinence: v uradih in tovarnah.

Kakor so veliki načrti Marksovih gospodarskih socialnih reform, ki jih skuša o sovjeti uresničiti, pa čutimo takoj, da se bodo na duhovitejši zamisli razblinile, če bo človek zgolj materialistično in naturalistično reševal socialne, etične in gospodarske probleme. V središču vseh rešenj stoji človek, danes, včeraj in jutri, vedno enak v svojih slabostih in nepopolnostih. Alkoholizem se prav posebej kaže to človeško neobčutljivost, ko ga sleče njegove duševne in duhovne odlike, človek je razgaljen v svoji nemoti.

Alkoholizem in duhovna ter gospodarska kriza so zgolj zanikanje vrednot v človekovem življenju, treznost pa je afirmacija polnega življenja na vseh poljih človekovega udejstvovanja.

Dr. R. Hercod

o mednarodni protialkoholni

uza emnosti

(Izjava za Slovenca)

Ljubljana, 5. novembra.

Kot vodja internacionalnega urada za pokončanje alkoholizma in kot glavni tajnik internac. protialkoholnega sveta, smatram za zelo važno, da imam neposredno zvezo z protialkoholnimi pokreti v vseh deželah in da na tem mestu proučim njihovo delo, metode in uspehe. V veliko veselje mi je bilo opazovati od blizu v glavnem mestu Slovenije o razvoju neutrudljivega protialkoholnega društva »Sveta vojska«. Upam, da je moj in obisk Miss A. Slack, voditeljice Svetovne zveze treznostnih žena, našim kolegom v Sloveniji jasen dokaz, da so tudi oni del velike svetovne vojske bojevnikov proti alkoholu.

Protialkoholno gibanje ima posebne skupne mednarodne naloge. Mi moramo skupno sodelovati pri internacionalnem institutu, ki sistematično obravnava alkoholizem kot mednarodno bolezen, ki jo moramo odpraviti z vsi pripravljeno, ker je za nas nevarnost kot opij i. dr. Mi moramo stremeti za tem, da bodo vse internacionalne in nacionalne dobrodelne organizacije sprejele v svoj program boj proti alkoholizmu.

Končno moramo zastaviti vse sile in propagando proti onim organizacijam, ki imajo ta smoter, da bi dvignile porabo in pitje alkoholnih izdelkov vseh vrst, kot je internacionalna liga in medn. vinski urad v Parizu, ki javno propagira šolski načrt, kjer naj se mladina vzgaja v alkoholnem duhu itd.

Po obisku v Ljubljani, obiščeva še Zagreb in Beograd. V Beogradu bom skušal pridobiti državne oblasti za internacionalno konferenco v Parizu od 18. do 24. aprila 1933, kjer se bo razpravljalo o brezialkoholni prireditvi vseh vrst sadja in grozdja. Jugoslovanska vlada je na to konferenco povabila in upam, da se bo odzvala. Jugoslavija je velika vinorodna in sadna dežela, ki trpi danes zelo vladajoč splošno vinski krize. Konferenca bo popularizirala uporabo higijeničnih brezalkoholnih pijač, ki naj bi se tudi gospodarsko obnesle. Izvoz teh produktov naj bi se izvršil v dežele, ki nimajo vinogradov. Upam, da se bo na ta način nudila tudi jugoslovanskim vinogradnikom in sadjarjem bogata prilika, da bodo izvažali sadne pridelke in s tem olajšali sebi gospodarski položaj.

H koncu mi bodi dovoljeno, da se vodstvu »Svete vojske« in prebivalstvu Ljubljane najskrenejše zahvalim za gostoljubnost in vsestransko naklonjenost.

Dr. R. Hercod.

Vlom v občinsko pisarno

Celje, 7. nov.

Vse prebivalce v Sv. Juriju ob Taboru in okolici je razburil dogodek, ki se je pripetil ponoči od sobote na nedeljo. Vlomljen je bil v občinsko pisarno. Vlomilci so prišli v pisarno na ta način, da so spravili vrata iz tečajev. Odnesli so iz pisarne zaboj z uradnimi listi, ki kaže ni bil priključen. Vlomili so tudi v tajnikovo pislo, mizo in odnesli denarja v gotovini 250 Din. Zaboj z uradnimi listi so odnesli na neko njivo v smeri proti Ojstriški vasi. Zaboj so tam nasilno odprli. Kakor smo izvedeli, niso odnesli nič pisepov.

Takoj je prišlo na lice mesta orožništvo. Po-

Bolj hitro kot navadno milo...

... pere

ALBUS-terpentinovo milo

Zanesljivo, kot zvest pomočnik, učinkuje terpentin s svojo nesnago razkrajajočo močjo v spojitvi z močno se penečim ALBUS-milom.

ALBUS-terpentinovo milo je tedaj idealno, zanesljivo pralno sredstvo:

ALBUS-milo s terpentinom. ALBUS-terpentinovo milo, pere bolj hitro in belo in pri tem varčuje Vaše perilo.

Maribor spominu dr. Jerovška

Spominski dar po velikem pokojniku — Žalne seje Cirilove tiskarne, Mestne hranilnice in Spodnještarske ljudske posojilnice

Maribor, 5. novembra.

Včeraj popoldne se je vršila v prostorih Tiskarne sv. Cirila žalna seja načelstva in nadzorsiva Cirilove tiskarne. Nadzorstveni predsednik g. dr. Hohnjec je v svojem spominskem govoru poudarjal velike zasluge pokojnega g. ravnatelja ravno za razvoj Tiskarne sv. Cirila. To podjetje je njegov življenjski spomenik. Da se njegovo svetlo ime ohrani posebno med mladino, ki jo je tako očetoval ljubil in podpiral, se je na predlog dr. Hohnjevega sklenilo, da izplačuje Tiskarna sv. Cirila v Mariboru na podlagi posebnega pravilnika vsako leto ob pričetku šolskega leta »Spominski dar po pokojnem ravnatelju g. dr. Antonu Jerovškcu, in sicer dvema učencema (učenkama) oz. dijakoma (dijakinjama) mariborskih osnovnih, meščanskih in srednjih šol ter učiteljski. Ta spominski dar znaša za vsakega obdarovanca vrednost 100 Din. Šolska vodstva bodo prejela pravilnik na vpogled. Naj ta »Spominski dar« ohranja in poživilja spomin na pokojnega dr. Antona Jerovška, ki je tako rad in s toliko ljubeznijo podpiral študirajoče.

Tudi Mestna hranilnica je imela svojo žalno sejo po pokojnem predsedniku dr. A. Jerovšku. Ob tej priliki se je sklenilo, da se oddolži pokojniku za njegovo nesebično in požrivovalno delo pri zavodu s tem, da prevzame v plačilo stroške njegovega pogreba, ker se v sedanjem težkem času ne more oddolžiti velikemu pokojniku s posebno ustanovo v čast msgr. Jerovškovega spomina. Spominske besede je govoril na žalni seji novi predsednik upravnega odbora g. Bureš.

Tudi Spodnještarska ljudska posojilnica v Mariboru je v posebni žalni seji dne 4. t. m. počastila spomin svojega načelnika, pokojnega g. dr. Antona Jerovška. Podnačelnik, gospod stolni dekan dr. Maks Vraber je v svojem spominskem govoru naglašal velike zasluge pokojnega ustanovitelja tega zavoda za njegov obstoj in razvoj do današnje višine, ko je danes Spodnještarska ljudska posojilnica eden najuglednejših zavodov na bvišem Štajerskem. V smislu intencij pokojnikovih je nato Spodnještarska ljudska posojilnica votirala večje zneske v dobrodelne in verske svrhe.

Slava dr. Jerovškovega spominu!

Aljažev prosvetni dom v triglavskem pogorju

Dovje, 6. novembra.

Poleg mogočnih spomenikov, katere je postavilo Slovensko planinsko društvo pokojnemu svetniku Aljažu, je bil včeraj postavljen nov spomenik, katerega je zaslužil Jakob Aljaž kot kulturni delavec. Odbor Prosvetnega društva na Dovjem je s tem postavil brez dvoma enega najlepših kulturnih spomenikov, 6. novembra je bil krstni dan tega spomenika. Ko je privozil dopoldanski vlak na postajo Dovje, je igrala že godba Krekovega prosvetnega društva z Jesenic. Razvil se je sprevod s konjeniki v narodnih nošah na čelu, nato godba Krekovega prosvetnega društva, za tem 76 pristnih narodnih noš. Za nošami pa se je vrstila dolga vrsta članov in članic domačega Prosvetnega društva pa tudi okoliških društev. Sledila je v župni cerkvi sv. maša, katero je daroval milostni gospod generalni vikar in stolni dekan Ignacij Nadrah.

V svojem lepem slavnostnem govoru je omenil, zakaj se čuti danes cerkev prisiljena, da mora graditi za svoje vernike prosvetne domove. Ljublika, ki raste med pšenico, daje temu povod. So eni, ki trdijo, da je avet sam po sebi brez Boga, ki trdijo, da je s smrtjo vsega konec, so, ki hočejo vzgojiti otroke brez Boga, brez zakramentov. Vsled teh razlogov je cerkev morala v teku zadnjih 50 let stopiti s prižnice in iz zakristije med ljudstvo, da ohrani pravi nauk, da čuva pšenico pred ljuhtiko. Po službi božji, pri kateri so tako lepo prepevali domači, kakor tudi pevski zbori sosednjih društev, je sprevod krenil v Aljažev dom. Na čelu sprevoda je korakala godba Krekovega prosvetnega društva, za njo zastava Prosvetne zveze iz Ljubljane in zastava Prosvetnega društva iz Koroške Bele, nato je sledila duhovščina z generalnim vikarjem v ornatu. Lepe narodne noše domače so celemu sprevodu dale pester sijaj. Sončni žarki so zlatili jesensko naravo in tudi oči Triglav je, odet v snežno odejo, gledal na slavnostni krt Aljaževga prosvetnega doma. Po opravljenih cerkvenih obredih so bili blagoslovljeni vsi prostori, med tem pa so združeni pevski zbori svečano zapeli pesem: Ako Gospod ne zida hiše, je zastojni zdajajo oni, ki se trudijo...

Tajnik Prosvetne zveze Vinko Zor je v imenu osrednje matice, ki šteje 236 društev prinesel iskrene pozdrave in čestitke Prosvetnemu društvu na Dovjem, ki je vključil krizi, ki vlada na gospodarskem polju in krizi, ki vlada v človeških srcih, zgradilo mogočno stavbo in jo danes krstilo za Aljažev prosvetni dom. Hitro živimo, vse napreduje, kmetske župnije se spreminjajo v industrijske, stojimo na pragu novega družabnega reda, ki ga tako vneto propagira vrhovni cerkveni poglavar Pij XI. v svojih socialnih enciklikah. Kje drugje naj bi se župljani seznanjali s temi vprašanji, ako ne v prosvetnem domu, ki naj bo pravo domače središče vsega napredka. Ročovi, ki se bodo tod vzgojili, naj bodo zvesti otroci Boga, sinovi domovini, zvesti državljeni Jugoslaviji, pač pa nikomur hlapi. Slavnost blagoslovitve je zaključila godba Krekovega prosvetnega društva s himno »Povsod Boga«.

Po popoldanski službi božji je bil ob pol 3 koncert pevskega zbora iz Breznice in jeseniške godbe. Kako lepo so donele v moškem zboru zapete in prav na tem kraju komponirane Aljaževe pesmi. Tudi godba je igrala skoraj izključno samo slovenske komade. Vsi prostori so bili do zadnjega kotička zasedeni. Ob 4 se je začela tombola z lepimi darili, katere so vse darovali domačini. Sploh je treba pohvaliti dovške župljane, ki so tako vneto pomagali, da se je zgradil ta dom. Ako pomislimo, da so darovalci darovali 12.000 Din v denarju in da je Agrarna zajednica, kakor tudi domačini poklonili 100 kubičnih metrov lesa, vidimo, da je bilo treba še krepko prijeti za delo in s tlako nadomestiti vse, kar je še manjkalo. Prav to je jasen dokaz, kaj zmore tudi majhna podeželska župnija, ako se župljani združijo in oddolžijo za skupno delo. Dom je zgrajen po načrtih g. Petkoša, stavbna dela je vodil g. Anton Torkar z Bleda, mizarska pa g. Mrak iz Mojstrane. Oder je konstruiral g. Gustav Šabac, brezposelni uradnik in sicer že po načrtih, ki jih objavlja g. Pohl in letošnji Vestnik Prosvetne zveze. Dom, ki bo pozimi zbiral domačine k pošteni zabavi in prosveti, je zelo primeren za letno letovanje mladine.

Ako bi se bil g. svetnik Aljaž mogel dvigniti iz groba, tedaj bi se po besedah slavnostnega govornika s solznimi očmi zahvalil svojim vnetim zvestim župljanom dovškim, da so mu postavili v tako kritičnem času ta veličasten kulturni spomenik.

izvedovanja vodi žandarmerijski podporočnik iz Celja. Želimo in upamo, da se bo orožništvu posrečilo dobiti v roke prave krivce.

Ljubljana Koliko sne Ljubljana sadja

Ljubljana, 7. novembra.

Sreče je dobro živelo in tudi pri nas se vedno bolj uveljavlja, tako v jedilniku gospode, še bolj pa delavca in kmeta. Mladina je vedno ljubila sadje, pa tudi stari ljudje so se otreli že vseh predsodkov, ki so jih imeli do sadja. Nič čudnega zato, če konzum sadja pri nas stalno raste. Prav tako izkazuje tudi ljubljanska statistika, ki jo vodi mestni dohodarstveni urad, vedno večje množine, ki jih zavzije Ljubljana, v katerikoli si že bode obliki, ali surovo, ali vkuhanu, ali pa kot osladilo drugih živil. Največ sadja seveda povzijejo ljudje surovega. Svoj čas smo poročali, da je v prvi polovici letošnjega leta zavzila Ljubljana 351.482 kg sadja in sicer samo domačega sadja. Meseca julija je Ljubljana zavzila 151.291 kg sadja, povprečni seveda češenj, marelic in breskev, meseca avgusta 240.194 kg, v tej številki je že računano zgodnje jesensko sadje, meseca septembra pa je Ljubljana uvozila in zavzila več sadja, kakor vso prvo polovico leta, namreč 362.110 kg. Pravi mesec za uvoz sadja pa je oktober. Natančne številke še niso

sešlete, računajo pa, da se je meseca oktobra uvozilo v Ljubljano okoli 900.000 kg sadja. Samo na mitnici na glavnem kolodvoru so naračunali nad 500.000 kg sadja, ki je prišlo po železnici, na mitnici na Dunajski cesti so uvozili oktobra meseca 80.162 kg sadja, na mitnici na Tržaški cesti 42.567 kg, v Šiški 52.618 kg, na mitnici v Metelkovi ulici, ki je prišlo tudi vse po železnici, 25.074 kg, na mitnici na Dolenjski cesti 23.074 kg, na mitnici v Zelenci jami 14.450 kg sadja, ostale mitnice pa so zabeležile manjše količine uvoženega sadja. Med večjimi mitnicami ona na Poljanski cesti še ni predložila natančnih številok o uvoženem sadju. Meseca novembra je pričel uvoz sadja nekoliko padati. Računati pa moramo, da bo končno število o uvoženem sadju znašalo okoli 2.500.000 kg za vse leto. Če je Ljubljana plačala kg sadja le po 2 Din kg, kar je pač najnižja cena, ker so bile češnje, marelice, prvo sadje in izbrane vrste jesenskega sadja vse dražje, potem bo Ljubljana samo za sadje izdala letos nad 5.000.000 Din. Je to kar čedna vsotica, ki jo plačuje mesto deželi za sadje na leto.

Žalostna smrt kolporterke

V nedeljo po 8 zvečer se je pripetila na Gosposvetski cesti huda tramvajska nesreča, ki je zahtevala življenje kolporterke Marije Komidarjeve. Marija Komidarjeva je bila v Ljubljani znana kolporterka ter je bila močno naglušna. Zato je tudi preslišala signalne znake tramvaja, ko je hotela prečkati Gosposvetsko cesto. Tramvajski voz je vozil 36 letni voznik Avgust Jamnik, ki pa ni mogel več preprečiti nesreče in ga ne zadene prav nobena krivda. Tramvaj je podrl Komidarjevo na tla, da je obležala s prebito lobanjo. Ljudje so poklicali reševalni avto, ki je Komidarjevo takoj prepeljal v bolnišnico. Kljub takojšnji pomoči pa se stanje Komidarjeve ni hotelo popoboljšati, temveč je včeraj ob 5 jutraj za poskodbami umrla, ne da bi se poprej zavedla. Marija Komidarjeva je bila stara 39 let, rojena pa je bila v Ložu. Po Ljubljani je bila znana najbolj zaradi svojega poljočega in zategnjene glasu, s katerim je ponujala časopise. Bila pa je dobra mati in je za svojo nezakonsko hčerko, ki jo je dala solat v Lichtenhurnov zavod, vzorno skrbel. Imela je namreč veliko željo, naj bi se njeni hčerki boljše godilo, kakor njej, ki se je morala truditi noč in dan s prodajo časopisja po trdem ljubljanskem tlaku.

Moderne zimske plašče

v veliki izbiri in po najnižjih cenah dobite pri

„ELITE“

damska in moška konfekcija
Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprta.
Opera: Zaprta.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra c. 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34.

○ O stigmatizaciji (problem Terezije Neumann) bo predaval g. dr. Anton Breclj v sredo dne 9. t. m. ob osmih zvečer v beli dvorani hotela Uniona. Predmet: Psihogeneza in mistika.

○ Javno vprašanje. Magistratni gremij je v svoji seji 4. novembra sklenil odprodati pas sveta, ki leži ob Perdanovi hiši na Poljanski cesti in je last obšine, in sicer za kvadratni meter 200 Din. Ako je bil ta sklep storjen z namenom staviti ta predlog občinskemu svetu, da sklepa, če se sploh proda ta občinska lastnina in za kako ceno, je stvar v redu. — Kajti š 57 obč. reda, 3. odstavek določa, da sklepa občinski svet o odtujitvi glavninske lastnine obšine in njenih zavodov v navzočnosti najmanj dveh tretjin vseh članov občinskega sveta z njih absolutno večino glasov. Iz besedila, objavljenega v časopisih, se bi pa moralo sklepati, da je magistratni gremij prodal to občinsko lastnino sam ne oziraje se na š 57 obč. reda. — Če bi bilo tako, bi proti takemu preziraju obč. reda ugovarjali. Svet leži na jako ugodni točki in bi se gotovo še drugi reflektanti našli, ki bi morebiti ponudili višjo ceno. V interesu občinskega gospodarstva bi svetovali, če sklene občinski svet prodajo tega sveta, da se razpiše javna licitacija. Prosimo tedaj pojasnilo k stavljenemu vprašanju. Ljubljana.

Kulturni obzorik

„Čas“

revija Leonove družbe, letnik 27., številka I. za leto 1932—1933.

Pravkar je nastopil »Čas« s prvo številko svoj 27. letnik. Vključ silno neugodnim gnotnim razmeram, vključ temu, da je po vojni, zlasti od leta 1922 izgubil najmanj tretjino naročnikov (na Primorskem in Koroškem), »Čas« živi in zahaja med nas redno in brez tožb o krizi in omalovaževanju. Že ta trdoživost zasluži naše občudovanje, zlasti če pomislimo, da so slične revije pri nas že večkrat vzniknile pa spet hitro poniknile. Skrivnost uspeha pri »Času« bo najbrž v dveh razlogih: v zvestobi naročnikov, ki vztrajajo, čeprav jim morda ni vsak članek zadosti zanimiv in bi si želeli drugih, zase bolj poučnih, drugi razlog pa je vzorna zvestoba urednikov in sodruidnikov, ki s svojim spretnim peresom list vzdržujejo na dosežni višini, pa ga skušajo še dvigniti od leta do leta.

Navadno poročajo uredniki takih časopisov ob začetku novega letnika, kaj bodo v teku leta čitateljem nudili, prinesli. »Čas« v tej svoji prvi številki ne napoveduje ničesar, uredništvo nam noče izdati prav nič, kakšne članke ima že pripravljene ali naročene in sploh, kaj namerava v tekočem letniku obravnavati. No, pa vključ temu smo čitatelji in naročniki lahko mirni: če bodo vse razprave in sploh vsi doneski tako zanimivi kakor so v prvi številki, bomo kar zadovoljni z listom.

Če danes v »Slovenec« na kratko poročamo o vsebini št. I., ne priporočujemo tega tistim naročnikom, ki lista komaj čakajo in ga takoj vsega prečitajo in prešturirajo, ampak te-le vrstice so namenjene tistim bralcem »Slovenca«, ki nimajo še »Časa«, pa bi ga morda naročili, ali bi ga poznali, pa še tudi tistim, pač malo ali kaj, ki »Čas« sicer imajo, a ne časa, da bi li orali.

○ Umetnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v sredo 9. nov. ob treh popoldne ogled kapelice Gabriela Gruberja in stopnišča v Zvezdarski ulici (stenske slike Kremser-Schmidta, freska Herleinova, atuko), cerkve sv. Jakoba (Robba, Mislej, Contieri, Wolf, Subic Jurij, Bambino, Künl, Langus, Plank, Grohar), sv. Florijana (Kundišek, Herrlein, Cussa) in križa na Zabajaku št. 6. — Vodil bo magr. Viktor Steska. Sestanek pred šentjakobsko cerkvijo.

Vsesplošno konstatirajo
vsak dobro že pozna:
»Najboljšo restavracijo
naš Slamič le ima!«

○ Rezervirane vstopnice za opereto »Erika«, ki jo bodo vpriporili v petek povodom 25 letnice umetniškega udejstvovanja g. Bojana Pečka, naj se dvignejo še danes pri dnevnih blaginji v operi. Od jutri jutraj dalje bo razpolagala dnevna blaginja s temi vstopnicami tako, kakor da bi ne bile rezervirane.

○ 10 letnica Kluba ljubiteljev sportnih psov. Dne 9. novembra 1932 poteka 10 let, odkar je bil ustanovljen Klub ljubiteljev sportnih psov. Da proslavimo ta dogodek in poročamo o delovanju kluba tekom desetletnega obstoja, priredi 9. novembra t. l. ob 20 v novi dvorani hotela »Metropole« izredni občni zbor, združen z družabnim večerom vseh svojih sedanjih članov in bivših ter prijateljev kinologije.

○ Nagla smrt. Včeraj okoli pol 9 dopoldne so našli ljudje v vrzi na Sv. Petra cesti 2 nezvestnega starejšega moškega, ki se je tam zgrudil na tla. Stražnik je poklical reševalni avto, ki je moža prepeljal v bolnišnico. Možki pa je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl. Iz listin, ki so jih našli pri njem, so spoznali, da gre za 60 letnega Jurija Mraka, upokojenega daccarja iz Male Kostevnice 65 pri Litiji. Mož je dolgo bolehal za pljučno boleznijo, ki je izčrpala njegove sile in je za tem umrl.

○ Voz sena se prevrnil. V Rožni dolini se je v nedeljo zvečer prevrnil voz sena na hlapca Jožefa Praznika, uslužbenega pri posestniku Weissu v Zg. Šiški. Praznika so potegnili nezvestnega izpod voza. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnišnico. Stanje ponesrečenca pa se je obrnilo na boljše in se je kmalu zavedel, tako, da je sedaj že izven nevarnosti.

○ Nesreča pri razkladanju drv. Snoči okoli 6 se je v Krakovem ponesrečil 33 letni mesarski pomočnik Franc Podkov, uslužben pri mesarici Josipini Podkov na Krakovskem nasipu 24. Podkov je vozil domov drva. Ko jih je razkladal, je tako nesrečno prišel med voz in drva, da je dobil resne in skrajno nevarne poškodbe na trebuhu. Prenesli so ga na bližnjo stražnico, kjer ga je prevzel reševalni avto in ga prepeljal v bolnišnico. Stanje ponesrečenca je smrtno nevarno.

○ Nočni pretep na ulici. V neki kavarni sta sedeli v nedeljo zvečer dve družbi, ki sta se med seboj sprli. Ko je prva družba iz kavarne odšla — bilo je ob pol ene —, je druga družba takoj odšla za njo in jo dohitela blizu vojašnice vojvode Mišiča. Tam je prišlo do prepira, ki se je razvil v pretep. Posledica je bila, da je bilo več moških ranjenih, najhuje pa 19 letni krovski pomočnik Jože Pisatič, doma iz Zagreba, ki pa ima sedaj delo v Ljubljani, ter 18 letni delavec Ludvik Gizej, doma iz Šida, delavec v tovarni dragih kovin v Hlinski ulici 36. Pisatiča je nekdo zabolal z nožem v prsa in mu povzročil resno rano. Tudi Gizej je

Trošarina na elektr. tok

Kakor smo svoječasnno že poročali, je uprava Zveze industrij sprejela obširno resolucijo, v kateri opozarja zlasti, da pravilnik z dne 30. septembra, ki poostrejuje predpise zakona o trošarini na električni tok ter nalaga na eni strani najmanjšim konsumentom-pavšalistom, na drugi strani pa velikim industrijskim konsumentom, velike stroške, ki bi šli, če bi bili znosni, največji del v korist inozemstva. V nedeljo je bila v Belgradu tudi anketa interesentov, ki se je bavila s tem vprašanjem. Na anketi je podal dokumentirano poročilo o tej trošarini glavni tajnik Zveze industrij v Ljubljani ing. Milan Šuklje. Iz njegovega referata je posneli, da je po trošarini najbolj prizadeta dravška banovina, v kateri je elektrifikacija najbolj napredovala. Nove trošarine na električno energijo bi morala nositi Slovenija najmanj 35%, če ne več. Sosedna Avstrija pobira le trošarino na tok za razsvetljavo kakor tudi Italija, v Nemčiji pa sploh ni te trošarine. Glavni interesi glede vsega so elektrarne in industrijski konsumenti.

Kranjske deželne elektrarne imajo od 8915 kmetov 2004 pavšalistov, ki so povečini kmetov in delavci. Po pravilniku bi bilo treba za vsakega pavšalista montirati števec. Stroški za te investicije bi znašali skupno z montažo in preuredbo vodov poldrug milijon Din, dočim se računa letni donos trošarine od vse oddane struje na 700 tisoč Din. Posledica bo, da se bosta morali dve tretjini pavšalistov odklopiti. Če se vpošteva, da ima pavšalist povečini samo eno ali dve žarnici, in tako neznaten konsum, da ga števec niti ne registrira, in da porabi števec sam več energije kakor one žarnice, je jasno, da pomeni postavitev števecov pri pavšalistih v tehničnem pogledu nesmisel, v gospodarskem pogledu izgubo in je praktično neizvedljiv. Zanimiv je tudi naslednji primer: V skupini vasi blizu Maribora je 800 števecnih konsumentov s porabo 187.319 kilovatih ur in 259 pavšalistov z letno uporabo 6150 kilovatih ur. Če bi slednji rabili ves tok za razsvetljavo, bi znašala na leto trošarina 4305 Din, stroški za kompletno montiranje števecov pa bi znašali okoli 180.000 Din. Število pavšalistov cenijo v naši banovini na 7000. Na vsakega pavšalista bi bilo stroškov za števec 600 Din ali 4.2 milijona Din. Letni donos te trošarine bo znašal kvečjemu 5 odst. te vsote. Zato predlaga, da se pri malih konsumentih pavšalistih računa trošarina od idealnih kilovatih ur, to je od kvocienta pavšalnega plačila in normalne cene kilovate ure za določeno kategorijo toka. Nadalje zahteva, da se v industrijskih podjetjih smatra ves porabljeni tok kot tok za pogon, vstevši tudi električni tok, ki se brezplačno oddaja lastnim delavcem in nameščencem. Obremenitev tovarniške razsvetljave z 0.70 Din je nemogoča, ker predstavlja v primeri s ceno toka obremenitev 150 odst. do 300 odst. Stroški za investicije bi daleč presegali donos trošarine, kakor je pokazala anketa v skoro vseh večjih industrijskih podjetjih. Stroški so v splošnem večji kakor enoletni donos trošarine. Nemogoče je nadalje tudi, da bi komisije ministrstva financ ugotovile razmerje med porabo za razsvetljavo in pogon. Tudi provizorni ključ 10 odst. za razsvetljavo in 90 odst. za pogon ni umesten, ker znaša povprečno poraba za razsvetljavo 3 odst., maksimum pa je 5 odst. Tok, ki ga rabijo industrijska podjetja, naj se računa kot pogonski tok. Podjetja, ki svojim delavcem in nameščencem dajejo brezplačen tok za razsvetljavo in v mnogih primerih tudi za kurjavo, bo to nosila breme 5 par na kilovatno uro. Da pa plačajo za tok, ki ga producirajo po 10 do 50 par, na trošarini 70 par, se od njih ne more zahtevati.

Trbovlje

Umrl je pri svojem sinu v Laškem stari Plaznik Franc. V torek ga z avtom pripeljejo v Hrastnik, od tam bo sprevod na pokopališče v Drago, koder je nekdanj tak skrbno gospodaril na lepem posestvu, kot cerkveni ključar pa skrbel za tamošnjo podružno cerkev. — Na želodčnem raku je umrla Skorjanc Marija, stara 49 let, in Cerar Marija, vdova po rudarju, stara 86 let. N. v m. p.

Dobrotniki-posestniki iz Jarenine so darovali za otroke Marijinega vrta v Hrastniku in Trbovljah veliko količino jabolk po g. Zabarju, ki se je tam mudil pretekli teden. Blagim srecem iskrena zahvala!

bil nevarno oklan. Pisatič se je zatekel na stražnico pri kolodvoru, od koder ga je v bolnišnico prepeljal reševalni avto, ki je pozneje odšel še po Gizi in ga prav tako prepeljal v bolnišnico. Rani sicer nista nevarni, vendar pa je policija uvedla natančno preiskavo. Torej ne samo na deželi, temveč tudi že v mestu delajo sramota taki pokolji.

○ Kavarna Tabor danes koncert. Igra ljubljanski šramel. Začetek ob 17. uri.

○ Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje

A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Zadnja poročila

Herriot pridobiva Italijo

Pariz, 7. nov. tg. Kar se tiče zunanje politike, ne pričakujejo v Parizu nobenih velikih sprememb. Razpoloženje proti Nemčiji je v zadnjih dneh postalo zopet hladnejše. V nekem nasprotju s tem pa je zadnje prizadevanje Francije, kako bi se približala Italiji, da bi zopet dosegla prijateljstvo z Italijo. Že sedaj se jasno kaže, da tvorijo zadnje Herriotove izjave nekakšen začetek za pridobivanje Italije po načrtu. Herriot tudi v svojem komentaru, ki ga je dal davi časnikarjem, še enkrat naglašja, da je treba odnosa med Italijo in Francijo uravnati in da sistem zbadanja s šivanko ne sme trajati dalje. Treba je priznati, da je Italija imela v vojni silne napore. Lahko bi bila ostala nevtralna, pa je stopila v vojno v trenutku, ko je vsakdo vedel, kako strašna je moderna vojna. Tudi predsednik zunanjepolitičnega odbora Berenguer je zahteval, da se doseže sporazum med Italijo in Francijo.

Parlamentarizem v Grčiji rešen

Atene, 7. nov. tg. Ministrski predsednik Caldaris je izjavil danes zastopnikom inozemskih listov, da je notranjepolitični položaj Grčije utrjen in da upa, da bodo vsi voditelji strank podpirali njegovo stremljenje ta s tem dokazali, da parlamentarizem v Grčiji še ni obsojen na smrt. Resni finančni položaj sili vse k skupnemu sodelovanju.

Konec prometne stavke v Berlinu

Berlin, 7. nov. tg. Prometna stavka v Berlinu je bila zvečer ukinjena. Centralno vodstvo stavke je izdalo oglas, da so narodni socialisti zakrivilili polom stavke, ker so vsem svojim prislašem zapovedali, da se umaknejo.

Maribor

□ V spomin na velikega dobrotnika revnih dijakov pokojnega msgr. dr. Ant. Jerovška je g. fin. direktor dr. Jos. Povalec podaril tukajšnji dijaški kuhinji 200 Din.

□ Mesto venca na grob blagopokojnega msgr. dr. Antona Jerovška je daroval odvetnik dr. Andrej Veber dijaški kuhinji Din 100.

□ Ob 52 jurjev. Izredno drzna tatvina se je pripetila v noči od nedelje na ponedeljek v Mariboru. V Stritarjevi ulici je bil okraden upokojeni železničar Auer za veliko vsoto. Iz stanovanjske sobe so mu na dan sedaj še nepojasnjen način odnesli neznanci 12.000 Din v gotovini in hranilno knjižico, glasečo se na 40.000 Din. S plenom so neopaženo izginili. Tatvino je oskodovalen opazil šele včeraj dopoldne ter obvestil o tem takoj policijo, ki je poslala na mesto tatvine daktiloskopa.

□ Dve žrtvi zime... Pred mrazom in zimo se oskrbujejo po stari navadi dolgorpstežni s tujimi plašči in suknjami. V nedeljo beleži kronika kar dve žrtvi takih tatvin. V neki gostilni je bil okraden delavec Jakob Klančnik; siv površnik mu je zginit z obehalnika. — V neki restavraciji pa je postal žrtve tatu krojaški pomočnik Ladislav Skrinjar, ki je prišel na obisk jesenskih mariborskih prireditelj. Odnesli so mu še nov plašč, vreden 1600 Din.

□ Cela družina ponesrečila. Na križišču Ptujске in Tržaške ceste se je pripetila v nedeljo proti večeru huda nesreča. Prevrnil se je voz, na katerem je sedel posestnik Franc Kac od Sv. Miklavža, njegova žena, 12 letni sin in 11 letna hčerka. Vsi so dobili pri padcu več ali manj hude poškodbe, vendar so nadaljevali vožnjo, ko jim je moštvo reševalnega oddelka nudilo prvo pomoč.

□ S strelom proti razgrajajem. Na Raki pri Hočah je prišlo preteklo nedeljo do spora med gosti; grozilo so tudi gostilničarju, ko jih je prišel mirit ter ga prisilili, da se je branil s strelnim orožjem. Pri tem je bil obstreljen 25 letni Franc Golob iz Frama ter hudo ranjen. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

□ Pesem bobna... Dne 12. decembra t. l. bo ob 9 na mariborskem okrajnem sodišču v sobi št. 27 dražba nepremičnin k. o. Spod. Radvanje vl. št. 571 Cenilna vrednost znaša Din 35932, najmanjši ponudek Din 23.954.66. Dne 14. decembra bo pri istem sodišču v sobi št. 11 dražba zem. knjiga Prepola, vl. št. 38 in 117. Cenilna vrednost je Din 82.891.40, najmanjši ponudek pa Din 53.261.

ko», ko imamo pred seboj nagrajeno grobojbo.

Nase narodno gledališče je bilo doslej v splošnem dostojno in estetsko snažno, vendar so se mnogokrat dobili obiskovalci, ki jih je žalila ali vsaj motila ta ali ona snov, pač zato, ker so na svetu ljudje še ne samo pošteno srmežljivi ampak tudi rahločutni. Proti svoji navadi moram javno povedati, da take umetnosti ni mogoče priporočati, ampak jo v imenu dostojnosti tudi odsvetujemo.

Z delom in igro samo se ne bomo trudili. Kaj bi s kupom? »Ne delite ga, dajte mu celega!« je rekel Vodnik. Ker Narodno gledališče tega kupa že zaradi smeha ne bo moglo vreči v kot in ga pokriti, naj ga daje hitro, da se mu ne razdiši.

F. K.

„Venancij“ v Rokodelskem domu

V nedeljo je Kat. društvo rokodel. pomočnikov začelo na svojem odru novo sezono. Kakor vedno, je bilo tudi to pot iznajdljivo. Vprijorilo je povsem novo igro v petih dejanjih »Venancij«. Pisatelj M. F. je zajel snov iz tretjega stoletja, ko je cesar Decij sklenil, da zatire krščanstvo, ki pa je v krvi mučenecv rastle in zmagovalo. Dejanje se vrši v Kamerinu v hiši tribuna Marcela, katerega sin edinec na svoj 16. god, ko bi moral slaviti preobleko v togo virilis — prizna svoje krščanstvo in gre zvest svojemu Bogu pogumno v mučeniško smrt. Kri mladega mučenca sprejme očeta in vse njegove tovariše, prefekt Antioh se pa zgredi po sodbi, priporočajoč se junakemu mladeniču...

Igralci — razen g. Puca, ki je dobro igral prefekta, in g. Cestnika, ki je tudi vzorno podal tribuna očeta, so bili vsi vajenci in moramo reči, da so se na splošno prav lepo vživeli v svoje vloge, pri čemer moramo pohvalno omeniti g. Fr. Bajca, ki je igro zreziral.

Z »Venancijem« smo dobili novo lepo ljudsko igro, ki jo bodo naši odri gotovo še spet in spet vpriporjali. Naj pri tem omenimo, da hranijo v ljubljanski stolnici relikvijo sv. Venancija, ki je zavetnik zoper potres in se praznuje 18. maja.

Dnevna kronika

Dva mrtva pod avtomobilom

Ptuj, 6. nov.

Veliko razburjenje med ljudmi je povzročila usodna avtomobilska nesreča, ki se je dogodila danes ob 11 v Janeževih pri Sv. Urbanu. Ob navedeni uri je vozil avtopodjetnik Vinko Simonič s svojim tovornim avtom od Sv. Urbana proti Ptuj. Razven Simoniča so se nahajale na avtomobilu v kabini še tri osebe. Na nekem ovinku blizu vasi Janeževci pa se je nenadoma odvrnila na avtomobilu levo prednje kolo, os se je zarila v cesto, zadnji del avtomobila pa je sunek s tako silo vrgel ob stran ceste, da so se vrata kabine razbila ter so vse štiri osebe padle pod vozilo, ki jih je pokopalo pod seboj.

V trenutku nesreče je privozil mimo na kolesu iz Ptuj trgovski pomočnik Franc Novak,

ki je takoj pohitel po ljudi in po v bližini stanujočega zdravnika dr. Potrča. Prihitelem se je nudil grozen prizor. Franc Lerchbaumer, posestniški sin iz Vinterpceve, je ležal v razbito glavo v zadnjih dihlih in ni bilo več pomoči zanj. Franc Sužnik, posestnik od Sv. Urbana, je ležal v nezavesti, ostalima dvema osebam pa se razen manjših poškodb in prask ni ničesar hudega pripetilo.

Mrtvega Lerchbaumerja so prenesli v mrtvašnico k Sv. Urbanu. Ostalim ponesrečencem je nudil prvo pomoč zdravnik dr. Potrč. Sužnika so prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo. Ima počeno lobanjo ter je malo upanja, da bi ozdravel.

Kaj je povzročilo nesrečo, se še ni dalo ugotoviti.

bili odposlani v Gradec. Ko je sodnik obtožencu kratko predložil, zakaj je obtožen, je ta kratko izjavil:

»Nisem kriv. Vino sem dobil od tvrde Simo Tomič z Visa in sicer 1 vagon. Tomič mi je naročil, naj to vino pošljem na Ivana Žitka v Prago.«

Sodnik: »Kontrolni organ mestnega dohodarstvenega urada je vas opozoril, da je nevarno to vino odposlati v inozemstvo.«

Obtožene: »Vino je bilo zdravo. Ni bilo cikasto. Vsa dalmatinska vina imajo neko kislinu in je torej nemogoče, da bi bila vina pokvarjena. Tudi obe pošiljki v Gradec sta bili zdravi.«

Sodnik je nato kratko prečital preiskovalne izkaze in zapisnike kontrolnega organa, nakar je razglasil sodbo:

Ivan Lasan je kriv, da je spravljal v promet pokvarjeno, cikasto vino ter se obsoja na 10 dni zapora in 3000 Din denarne kazni.

Primeroma hudo sodbo je sodnik s posebnim povdarilom utemeljeval, da določa vinski zakon za take pregreške kazni od 7 do 30 dni in zraven še v denarju od 100 do 10.000 Din. Sodišče je pri odmeri kazni vpoštevalo to, da se nahaja naš domači vinski trg v težkem položaju, prav tako naš izvoz vin. Obtožene je s tem, da je izvozil pokvarjeno vino, zelo škodoval naši zunanji vinski trgovini in s tem storil splošnosti nad vse škodljivo dejanje, zato smatra sodišče za umestno, da je treba tako dejanje eksemplarično kaznovati.

Obtožene, ki se je sam zagovarjal, se nato ni izjavil, ali je zadovoljen s sodbo, marveč je molče zapustil dvorano. Obrnil se je takoj do svojega odvetnika, ki bo prijavil revizijo in priziv. Razprava je trajala dobre pol ure.

Slatinske tablete za
hujšanje odstranijo vso preobilno toščo in Vas napravijo vitke, mladostne in lepe.
Apoteka BAHOVEC, Ljubljana

Varčevanje pri trboveljskem rudniku

Trbovlje, 7. novembra.

V svrhu večjega varčevanja in prihranka pri elektriki, je rudnik vpeljal za zunanje delavce delovni čas od 7 do 3 popoldne. Torej je bil delovni čas isti, kot za jamske, namreč od 6 do 2.

Zastopniki delavstva so posredovali pri ravnatelstvu, da se vpelje prejšnji delovni čas, ker jim je ugodnejše radi kosila, pa tudi če imajo kako delo doma, jim je po novi razvrstitvi skoraj onemogočeno. Ravnateljstvo zavrnilo ni ugodilo delavcem. Iz varčevalnih namenov bodo uradniki in poduradniki po rudniških stanovanjih plačevali za elektriko po velikosti žarnice, kar do sedaj ni bilo treba. Baj se pri tukajšnjem rudniku mesečno 100.000 kilovatov izgubijo. Proti tej vsoti je poraba uradnikov in delavstva tako malenkostna, da je bilo pač komaj vredno izdati prej omenjene odloke, ki so vzbudili dosti nevolje.

Radi varčevanja je črtano tudi 20 odstotkov od deputatnega premoaga, ki so ga bili deležni državni, cerkveni in občinski nameščenci radi obilnega posla, ki ga imajo s premoagopkopno družbo in njegovi ljudmi. Dasi so to malenkosti za podjetje, za posameznike pa so bili ti deputati precejšnje ugodnosti, ki ginejo pod kladivom racionalizacije.

Podivjanost na vasi

Ljubljana, 7. novembra.

Do kakšnih izgredev ponekod pripravita alkohol in sirovost kmetijske fante, kaže najbolj grozni primer, ki se je pripetil v soboto zvečer v vasi Oberše v občini Zlatopolje pri Kamniku. V tej vasi so fante po večini pošteni in se ne prepeajo. V soboto zvečer pa se je osem fantov iz sosednjih vasi, katerim ni ugajala poštenost oberških fantov, zmenilo, da gredo Oberšence izzivati.

Prišli so v vas in dolgo izzivali. Končno so naleteli na tri domače, na katere so takoj navalili z noži in z drugim orodjem. Vsi trije napadeni fante so bili ranjeni, dva sicer hudo, vendar ne tako, da bi ju bilo treba prepeljati v bolnišnico, pač pa je bil izredno nevarno ranjen tretji fant, 26 letni kmetijski sin Lovrenc Pavlič iz Oberš 9. Napadalcu so ga osuvali z noži v prsa ter mu predrili telo, tako, da je nož pogledal skozi hrbet. Pa to sirovina še ni bilo dovolj. Ko je Pavlič ležal nezavesten na tleh, je eden prinesel še kladivo, s katerim tolčejo kolenje na cesti ter s tem strašnim orodjem dvakrat udaril Pavliča po glavi in mu prebil lobanjo. Napadalcu so nato zbežali. Pavliča in njegova dva tovariša so vaščani prenesli domov ter poklicali zdravnika. Zdravnik je obvezal vse tri in tudi Pavliča. Spoznal je, da bi bil za Pavliča takojšen prevoz v bolnišnico smrtne nevarne. Včeraj je zdravnik naročil reševalni avto iz Ljubljane, ki je prišel po Pavliča danes in ga prepeljal v ljubljansko bolnišnico.

Pavličeve poškodbe so takega značaja, da je v smrtni nevarnosti. Orožniki so uvedli veliko preiskavo ter za aretirali več fantov. Napadalcem najostrejša kazen gotovo ne uide. Je pa ta primer tako žalosten, ker kaže v kakšen neverjeten barbarizem je že zašel del naše podeželske mladine.

In vpriču teh novih žrtv se moramo vprašati: Kdo je kriv, da naša mladina izgublja svojo idealnost? Tu more pomoči le, kdor bo mogel z vsem srcem brez zaprek mladini nuditi dovolj vzvišenega življenjskega idealizma.

Koledar

Torek, 8. novembra: Bogomir, škof; Klavdij in tovariši, mučenci.

Novi grobovi

† Rado Murnik. Po dolgi in mučni bolezni je v nedeljo ob 3 jutraj umrl, spravljen z Bogom, v mestnem zavetišču za onemoglo, kjer se je nahajal zadnji dve leti, slovenski pisatelj in časnikar Rado Murnik. Pokojni Rado Murnik si je s svojim pisateljskim delom ustvaril v slovenski književnosti trajen spomenik. Bil je poleg Milčinskega, ki je odšel le malo pred njim, naš najboljši humorist. Znan je zelo čitane so njegove zbirke, kakor »Navihane«, »Mladi junaki«, »Znanci«, njegovi veseloigr »Bucek v strahu« in »Napoleonov samovar«, dalje njegova daljša dela, kakor »Groga in drugi«, »Matjaev Matjaev« in pa zgodovinski roman »Hči grola Blagaja«. Sodeloval je pokojnik skoraj pri vseh slovenskih listih in revijah. Bli je tudi »Slovenec«. Obširnejši nekrolog s sliko je objavil že »Ponedeljski Slovenec«. Pogreb nepozabnega Rada Murnika bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice pri Sv. Krištofu. Naj mu sveti večna luč!

† V Domžalah je v petek zvečer nenadoma umrla posestnica na Savski cesti Marija Šme v starosti 56 let. Vse popoldne je imela opravka na polju. Ko je prišla domov, se je pa lotila opravljanja repe. Pri tem jo je zadela srčna kap in je bila na mestu mrtva. Pokojnica, ki je bila zelo delavna, zapušča 3 odraslih otrok, 5 hčere in 2 sinova, katerih starejši France se nahaja pri vojaki v Veliki Kikindi. Pokopali so jo v nedeljo popoldne. Pokojnici naj sveti večna luč, žalujočim zapuščenim pa tudi naše iskreno sožalje.

Heliodont

je najpopolnejša pasta za zobe! Napravi zobe snežno-bele in osvežuje usta. — Cena Din 5.— po tubi.

Osebnosti

— Iz meščanskošolske službe. Premeščenih je 18 meščanskih učiteljev, od teh 14 v danovsko banovino. Premešeni so: Josip Stamecar, Ljutomer in Dore Slapšak, Ribnica, obe v Subotico, Bogomir Bačič, Vič, Metod Škerjanc, Trbovlje in Branko Rupnik, II. deška meščanska šola v Ljubljani, vsi v Novi Sad; Stane Medved, Krško, v Erdevik - Srem, Dragica Pobrlich, Brežice in Marija Tičar, obe v Veliki Bečkerek; Marjeta Brandstetter, Trbovlje in Angela Sečnik, I. deklška meščanska šola v Mariboru, obe v Veliki Kikindi; Alfred Kos, Slovenjgradec in Avgust Petričič, št. Vid nad Ljubljano, oba v Bačko Palanko; Felicita Labernik, Lichtenurnov zavod v Ljubljani, v Veliki Bečkerek; Terezija Klinač z Raketa v Bačko Topolo; Jerica Slapšak, vnanja uršulinska mešč. šola v Ljubljani v Tržišč; Jožica Prekuh, I. deklška mešč. šola v Ljubljani v Zgornjo Šiško; Milica Martinec, I. deklška mešč. šola v Mariboru na deško mešč. šolo v Mariboru. — Upokojeni so: Anton Čadež, katehet na I. deklški meščanski šoli v Ljubljani, Anton Smerdelj, na II. deški mešč. šoli v Ljubljani in Marija Deržaj, strokovna učiteljica na mešč. šoli na Rakeku, ki pa je med tem že umrla.

— Poroka. V nedeljo dne 6. novembra se je poročil na Viču šolski upravitelj G. Pavel Japelj z Vrhnice z gđ. Darinko Šemerl, šol. upraviteljico, doma iz Lesc. Mlademu paru iskrene čestitke!

— Upokojen je dr. mojster-ključavničar-uradnik VII. polož. skupine na službi v dravski delavnici Jožef Ravnikar.

— Ispit so napravili za voj. pisarja IV. razr. peh. narednik-vodnik II. razr. Ivan Krampuš, topniški narednik-vodnik II. razr. Anton Gasar in peh. narednik-vodnik III. razr. Rudolf Cauner; za čin rez. sanitetnega podporočnika kaplari-dijaki dr. Ivan Logar, dr. Franjo Brus, dr. Herman Burjan, dr. Edvin Ferber in dr. Zeljko Novak; za čin rez. lekarniškega podporočnika kaplari-dijaki Jos. Dragan Plehati in Evgen Blau; za čin rez. veterinarskega podporočnika kaplari-dijaki Branko Osvald in za rez. nižjega voj. teh. uradnika IV. razr. inženjersko tehnične stroke kaplari-dijaki Alojzij Vekoslav Puoko.

Ostale vesti

— Cvetoča jablana v jeseni. Na vrtu g. držav. mojstra Josipa Dehajera v Nemški vasi 56 pri Ribnici je jablana v najlepšem cvetju. G. Dehajer nam je poslal cvetočo vejico od te jablane in se mu za pozornost lepo zahvaljujemo.

— Prepovedan tisk. Državno tožilstvo v Zagrebu je prepovedalo prodajanje in širjenje mesečnika »Književnik št. 11«, ki se tiska v Zagrebu.

— Veliko tihotapstvo špirita iz Jugoslavije v Švice. »Neue Zürcher Zeitung« poroča o tihotapljenju špirita iz Jugoslavije v Švice. Dva vagona s cisternami sta bila določena v ta namen in sta od začetka leta 1932 dva in dvajsetkrat prevozila progo med Jugoslavijo in Švice. 658.000 litrov čistega špirita je bilo na ta način uvoženega v Švice brez carine in švicarska država blagajna je oskodovala s to manipulacijo za dva milijona švicarskih frankov. Krivci bi morali plačati osem milijonov frankov globe. Deset vagonov špirita je prišlo v Zenevo, dva v Neuenburg, deset pa v Solothurn. Po vseh teh krajih se vrši preiskava. Tihotapljenje se je vršilo po ženevski prevozniki tvrdijo Messmer d. d. Tvrdisla izjavlja, da o tem ni ničesar vedela, dokler ni pobežnil njen prokurist Roth Jos. in enako francoski poslovodja mehanik Gougain. Tvrdisla dalje izjavlja, da je kontrola blaga, ki prihaja v njenih vagonih, nemogoča, ker ima okrog 500 vagonov s cisternami po evropskih progah, ki prevozi 7000 krat na leto švicarsko mejo. Pošiljke, ki so prihajale v Zenevo, je prevzemala tvrdka na račun ženevske veletrgovine z vinom »Weinimport A. G.«, samo da v cisternah ni bilo vino, ampak čist špirit. Lastnik te vinske veletrgovine Teodor Baumgartner iz Berna je izginil brez sledu.

— Obsojen nekonečijonar zobotehnik. Pod gornjim naslovom je izšel v Vašem cenj. listu z dne 6. novembra t. l. med dnevnimi vestmi članek, na katerega pošilja podpisana organizacija sledeče pojasnilo: »Obsojeni g. Ernest P. ni zobotehnik, ker se pač te stroke ni izučil, pač pa je eden tistih »fušarjev«, ki se bavijo z zobotehništvom brez uče in nadaljne strokovne izobrazbe! Takih slučajev je že zadnje čase mnogo in bode javna oblast primorana, da temeljito poseže med te »neukvalificirane ljudje«, ki se celo že v javnosti predstavljajo — za zobotehnike.« — Društvo zobotehnikov za Dravsko banovino s sedežem v Ljubljani.

— Režiserje in voditelje dramatičnih društev opozarjamo na vlezanimitivo in važno knjižico, ki tvori podlago resnemu in uspešnemu delu režiserja

ZE ZOPET NE VE ODGOVORA?

Tudi njegovi sošolci so opazili, da je zadnji čas nepazljiv in brezbrizen. Toda njegov učitelj ve, da ga muči kašelj. Njegova mati naj bi mu dala

KRESIVAL

Čez nekaj dni bo zdrav in pazljiv kot nekaj.

Dovoljeno od Min. socialne pol. in narodnega zdravja št. št. 16562 od 29. IX. 1932.

vsakega gledal. odra: »Diletanški odere« je naslov knjižice, katero je spisal Milan Skrbinšek, član našega ljubljanskega gledališča, cena 16 Din, ima namen dvigniti nivo naših diletanških predstav iz nižnj navadne puhle zabave v bližino resne umetnosti, ki bo spojila plemenito zabavo z vzgojnim delom. Sleherni igralec bo našel v knjižici obilo praktičnih navodil in nasvetov za čim boljše udeleževanje svojih zmožnosti; aranžer ali voditelj pa tudi nebroj naukov za svoje odgovorno mesto, kakor izbira iger, zasedba vlog, skušnje (bralne, vaje z vlogami in brez vlog, generalne skušnje), aranžer in njegovo delo, oderski jezik, predstave, kulise, dvorana, maskiranje, aplavz, priklanjaje, kritika itd. Knjižico toplo priporočamo. Naroča se v Jugoslav. knjigarni v Ljubljani.

— Večerne toalete — damski modni atelje Iosipina Igljič, Ljubljana, Tavčarjeva 3.

— Pristno ljubljansko vino dobite v Unionski kleti — po zelo ugodni ceni.

— Telesno zaprtje, slaba prebava, ne-normalni razkroj in gniloba v črevih, prevelika množina kisline v želodčnem soku, nečista koža na obrazu, na hrbtu in prsih, tvori, mnogi katari ustne sluznice izginejo prav kmalu z rabo naravne »Franz-Josef-grenčice«. Stevilni zdravniki in profesorji »Franz-Josef« vodo že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov uporabljajo z ugodnim uspehom. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

MR. BAHOVEC
PLANINKA ČAJ
Bahovec starija in preprečuje nadlogo staranja, ker daje žilam prožnost, razredča kri, preprečuje poapneje žil, pospešuje cirkulacijo krvi in ohrani do visoke starosti nezmanjšano delovno sposobnost. — Zavitek Din 20.— v apotekah.

Celje

— Citalnica Katoliškega prosvetnega društva v Celju. Odbor KPD v Celju naznanja, da je obisk čitalnice dovoljen članom društva in našim prijateljem, med katere prištevamo vsekakor tudi člane in članice tukajšnje Krekove družine in drugih sorodnih društev.

— Koncert učiteljskega pevskega zbora iz Ljubljane se je vršil v nedeljo popoldne ob pol 3 v veliki dvorani Ljudske posojilnice pod vodstvom pevovodje g. prof. Srečka Kumra. Koncert je nudil celjski publiki izbran program in bi bilo le želeto, da bi bila udeležba s strani gotovih krogov malo številnejša. Saj je navzoče občinstvo po vsakem odpetem komadu pevce živahno aklamiralo.

— Poročili so se Krušič Rafael, cestni nadzornik v p. v Liscach z Ano Verbovšek, gostilničarko v Liscach. Zmitek Franc, izdelovalec sportnih šolnov s Stare Fužine v Bohinju z Matildo Cuvan, šiviljo iz Gaberja.

— Umrl je Plavčak Franc, poštni poduradnik, 54 let star v Celju; Belak Ignacij, delavec pri Lukas, 42 let star iz Zavodne; v javni bolnišnici je umrl posestnik Hladin Anton, Dežno pri Jurkloštru.

— Tečaj v Obrtnem domu v Celju. V Obrtnem domu v Celju se vršijo tečaji za pomočnike, ki nameravajo polagati mojstrske izpite. Na teh tečajih se predava snov iz obrtnega zakona, iz zakona o zavarovanju delavcev, iz zakona o zaščiti delavcev, trgovsko spise in knjigovodstvo. S knjigovodstvom se prične v sredo, dne 9. t. m. Kdor želi obiskovati knjigovodski tečaj, se mora prijaviti o priliki prvega predavanja o knjigovodstvu, poznejši prijavniki ne bodo pripušteni. Tečaji so brezplačni.

— Sport v nedeljo. Pri nedeljski drugorazredni prvenstveni nogometni tekmi, ki se je vršila na igrišču pri Skalni kleti med SK Laško in SK Jugoslavijo v Celju, je zmagalo Laško z rezultatom 3:2.

Ptuj

Nočni napad. Ponoči 5. t. m. so napadli na cesti neznani storilci Andreja Stermeckija, hlapca iz Velike Varnice. Prematili so ga s palicami, da je obledel, nakar so mu prerezali vrat, da je kmalu izkrvel. Prepeljali so ga v bolnišnico. Njegovo stanje je obupno.

Tatvina kolesa. Kolo je bilo ukradenko trgovskemu pomočniku Francu Čehu izpred neke hiše v Kicariju. Kolo je vredno 800 dinarjev. Orožništvo je tatu na sledu.

Ptujski sport. Hazenašice tukajšnjega sportnega kluba »Ptuj« so imele v nedeljo v gosteh ljubljansko »Ilirijo«. Ljubljankanke so z odlično igro zmagale v razmerju 18:3 (11:2). Domačinke so igrale sicer pošteno, vendar veliki rutini in tehnični premoči gostov niso bile kos. Vsekakor bo še treba mnogo smotrnega treninga. Sodnik je zadovoljil.

Kaj pravite?

V soboto je prinesla naša drama nemško komedijo »Veseli vinogradi«, ki jo je Zuckermayer napisal za svoje nemoralne pajdake, a se je pri nas spreverila v dolenske svinjake. Človek, ki ves teden dela, bi si rad privoščil ob sobotah primerno razvedrilo. Pa mislim, da v Ljubljani tega ne bo več, razen če se boš zaprl v klet in pil. Edini razvedrilni kram umetnosti je bil namreč v soboto do duše oskrnjen. Na odru so rili ljudje po gnoju in budno pazili, da ne bi vendar kako gogno ostalo skrito. Vse more na dan. Kar je morda beseda zastrla (pa ta ni nič priznala) z umazanimi nogami, opolskimi opazkami in prostostnimi izrazi) to je dopolnila mimika in gesta. Tako, da si se s polno zavestjo zavedel, da si zašel v gnoj.

Gospodje, ki ste to umazanijo nadelni na rame dolenskega kmeta, ali vas ni sram, ko tako kričevito predstavljate svoje rojake? Ali ste morebiti vendarle čutili, da komad ni za pred pošteno javnost, ki ima vsaj trohico zdravega čuta za dostojnost, ko ste napisali pod letak »Mladini neprimerno? Pa tudi to je bil le pesek v oči. Zakaj na takozvanem »okenslandu« so stali mladi ljudje, nekateri med njimi pod 16 leti... Lepo ste odkrili tem ljudem čitljenje. In še povdarili ste jim, da za vse te umazanije »ni kazni in ne katekizma, ne v nebesih, še manj na zemlji. Kazen je samo za ljudi, ki so prekorostni, ki se čutijo, kako veler diha, ki jim jeseni ob moštu, ob prešernem grozdju kri ne zapoje tako, da bi zdivjeli tja v pomlad...«

Vsi klicarji slovenske umetnosti, ki se imate za njene predstavnike, ste se potrudili, da ste s tem iz našega gledališča pognali zadnji čut dostojnosti in lepe umetnosti. Zdaj, gospodje, zaprite vrata svojega hrama ali pa napišite na vrata: Svinjak...

Dv. sv. Franc Šuklje o svojem zdravju in načrtih

Ljubljana, 7. novembra.

Danes smo prejeli naslednje lastnooročno pismo g. dvornega svetnika Šukljeta:

»Kamen, 5. nov. 1932. — Velečastiti gospod direktor! — Moram Vam vendar javiti, kak imeniten gost me je počastil na Kamnu na vseh Svetnikov dan. Bilo je popoldne; jaz sem v najboljšem razpoloženju srebal svojo kavo, kar začujem lehkot krkanje na durih. Prosto! zavpijem in vstopi visoka bledolčna, ki se mi predstavi kot ona božja služabnica, katere se nerazodni človeški rod tako nespametno boji, dasiravno ga le ona reši vseh bolečin in nadlog. Da je le silno jaka, mi je dokazala na ta način: le z muzincem se me je lahko dotaknila in moje težko truplo se je, kakor snop, zvalilo raz stol na tla. Popot težkega padca pritral je moj družinico, ki je z nemalim strahom gledala domačega gospodarja. Kaj mu je, niso vedeli, kajti kar jim je hotel dopovedati, niso mogli razumeti, kajti glas njegov, ki se je tolikokrat razločno in prodirajoče razlegal v parlamentu, je odpovedal popolnoma. K vsej sreči je iz sosedne bolnišnice takoj bila pomoč in prišel je tudi domači preizkušeni zdravnik, g. primarij dr. Pavlič. Takoj so mu kri puščali, in občutil je izdatno olajšanje. Telefonično avizirani sin je iz Ljubljane izvažil znamenitega g. dr. Hausa, ki me je že lani bil zdrvil in rešil v moji smrtno nevarni bolezni. Oba gospoda zdravila sta se strinjala v tem, da se utegnem prav v kratkem zopet popraviti.

Vesel sem bil tega izreka, kajti udarec me je le bil zadel v največjem delu. V par tednih izide že v lastni založbi moja nova knjiga: »Moji sodobniki, veliki in mali.« V njej hočem slikati sedanjico generaciji, kako so njeni predniki živeli pred 50–70 leti, in koliko več veselja je bilo tedaj na svetu, ko človeški rod še ni bil pozabljen one velike umetnosti prav srčno se nasmejati. In potem pa moje veliko delo o grofu Hohenwartu, na katerem že delam nad 10 let in s katerim hočem postavit spomenik velikemu možu, odličnemu državniku. Za vse to potrebujem še nekaj mesecev duševne svežosti. In še marsikaj bi hotel povedati dragim rojakom, osobito pa čitateljem »Slovenca«, katere po Vas lepo pozdravljam bivaajo vedno njih odkriti — Fr. Šuklje.

Zelim gospodu dvornemu svetniku, da bi mu bilo dano dovršiti velike in plemenite načrte, ki jih ima v vzpodbudo in bodrilu mlajšim generacijam slovenskega naroda, katerega je g. dvorni svetnik vedno tako iskreno ljubil. — Uredništvo »Slovenca«.

Huda kazen zaradi cikastega vina

Ljubljana, 7. novembra.

Na okrajnem sodišču soba št. 28 se je danes ob 10 popoldne vršila prav poučna razprava o cikastem vinu. Pred kazenskim sodnikom dr. Stojanom Bajičem se je zagovarjal vinski trgovec Ivan Lasan zaradi prekrška člena 26. vinskega zakona. Razprava je bila kratka. Sodba primeroma stroga v prvi vrsti z ozirom na krizo domačega vinskega trga.

Kletarski nadzornik dravske banovine inž. Mohorič je na podlagi ovadbe kontrolnega organa mestnega dohodarstvenega urada in preiskave vzorcev ter v smislu sklepa strokovnega odbora za oceno vin v Mariboru prijavil Ivana Lasana, češ, da je spravil v promet cikasto-pokvarjeno črno odnoso rdeče dalmatinsko vino. Prva prijava je bila koncem julija za 46.31 hl črnega viškega cikastega vina, ki ga je obtoženec odposlal Ivanu Žitku v Prago. Druga prijava začetkom septembra je trdila, da je obtoženec odposlal v Gradec 6623 litrov prav takega črnega viškega vina in 19. septembra zopet 1440 litrov rdečega vina. Zadnji dve pošiljki sta

Zakaj je odletel Smith?

Dopis iz Amerike

O Ameriki se že od nekdaj govori, da je to dežela neomejene svobode. V Ameriki ljudstvo voli po svoji mili volji predsednika. In ta je po izvolitvi faktični vladar Združenih držav za dobo štirih let. Ima namreč suvereno moč, da imenuje poslovni zvezni kabinet, to je vse tajnike raznih državnih departmentov, a ti tajniki so v evropskem smislu državni ministri s svojimi resori. Državni tajnik ima resor zunanjega ministra in je poleg predsednika najvažnejši uradnik v deželi. Kar se tiče administrativnega kabineta, je predsednik suveren načelnik in njegova volja odločuje. Obenem je predsednik vrhovni poveljnik vojske in mornarice. Nima pa pravice brez dovoljenja kongresa napovedati vojne, prav tako ne uvajati novih postav. Kot predsednik ima sicer moč, vetirati razne

nega neprestanega republikanskega obljubovanja, katerim niso sledila dejanja. Zato je javnost že pred konvencijami stavila svoje zanimanje za demokratsko stranko. Zadnji kandidat demokratske stranke za predsednika, Alfred Smith, bivši newyorški guverner, je užival velike simpatije vse ameriške javnosti. Premnogi izmed njih, ki zadnjič niso glasovali zanj, bi letos z velikim navdušenjem glasovali zanj. Javnost je pričakovala, da bo demokratska stranka imenovala guvernerja Smitha za predsedniškega kandidata. In Smith bi bil letos tudi sigurno izvoljen. Toda glasovanje je izpadlo nasprotno. Potrebno nominacijsko večino je prejel sedanji newyorški guverner Franklin D. Roosevelt, in sicer po zaslugi barantanja političnih bosov demokratske stranke. Vodja kalifornijskih demokra-

Danes se bo odločilo

kdo bo predsedoval Združenim ameriškim državam: ali Hoover ali Roosevelt.

postave, toda če kongresna in senatska zbornica nato ponovno glasujeta s tričetrtinsko večino za tako postavu, postane pravomočna kljub temu, ako jo predsednik odobri ali ne.

Vrnimo se k volitvi predsednika. To, da ljudstvo voli predsednika po mili volji, je daleč od dejanske resnice. V Združenih državah sta že od začetka države le dve glavni politični stranki, demokratska in republikanska. V nekaj perijodah se je sicer pojavila tretja stranka, ki pa razen dveh slučajev ni nikdar prišla do uvaževanja. Demokratska stranka je otrok Tomaža Jeffersona, tretjega predsednika Zedinjenih držav. On je njen ustanovitelj in začetnik, rodod velikega pokolenja. Njena nasprotna stranka je republikanska stranka, ki se je imenovala v prvih razvojnih letih Zedinjenih držav anti-federalistična stranka, katero so pa pozneje prekrstili v republikansko stranko. Oče gibanja republikanske stranke je Aleksander Hamilton. Sicer ima republikanska stranka dokaj čudno zgodovino. Svoj permanentni značaj je dobila šele na strankinem kongresu leta 1856. Od tedaj se giblje na stalno določenem temelju. Demokratska in republikanska stranka sta torej glavni in odločilni stranki v političnem javnem življenju Zedinjenih držav. Poslušajoči organizem obeh strank je skoraj enak. Celotni stranki imata vsaka svoj narodni izvrševalni odbor, ki je izvoljen vsaka štiri leta na skupnem narodnem shodu stranke. Zdej se organizem porazdeli na 48 držav. Vsaka država ima svoj državni centralni odbor, v katerega področje spada vse strankino delo dotične države. Država je porazdeljena v Countije, po naše okraje. V vsakem okraju ima stranka okrajni centralni strankin odbor. Countiji pa so porazdeljeni v tako zvane »precincte«, to so nekaki zadnji lokalni volivni krožki. Tudi ti imajo svoje krajevne odbore. Vsi ti odbori so podrejeni stopnjama eden drugemu in tako se steka strankina podrejenost in disciplina iz lokalnih »precinctov« okrožij v okrajne, iz teh v državne in iz državnih v skupno narodno zvezo. V letu volitev imajo najprej svoje seje lokalni krožki, ki izvolijo iz svoje srede po enega ali dva zastopnika za okrajno konvencijo. Ta izvoli okrajne zastopnike za državno konvencijo, in ta določi oziroma izvoli državne delegate za narodno konvencijo, ki se navadno snide vsaka štiri leta, in sicer kake štiri mesece pred predsedniškim volitvami. Narodna konvencija imenuje predsedniškega kandidata.

Narodne konvencije se začenjajo navadno z velikim pompom. Kandidati otvorijo po hotelih svoje kampanjske in propagandne pisarne, ki delujejo za njihovo imenovanje. Nato se bje od 3 do 5 dni propagandni boj. Tu se agitira z vsemi sredstvi. Govori denar in vse, kar se da porabiti. Nato pride glasovanje. Kandidat, ki pride do imenovanja, mora dobiti dvetretjinsko večino navzočih delegatov. Glasovanje pa običi večkrat na mrtvi točki, to je, da noben kandidat po dva dni na večkratno glasovanje ne dobi potrebne večine. Nato se začne politično barantanje. Posredovalci enega ali drugega kandidata začno »glatiti«. Ena stranka obljubljuje drugi to in ono, kot n. pr. razne politične službe in položaje za slučaj izvolitve. Tako politični bos posameznih držav napravijo nekak sporazum na kompromisni bazi in končno se posreči, da dobi kak kandidat potrebno dvetretjinsko večino in s tem je predsedniški kandidat imenovan. Skoraj vsakokrat se zgodi, da tisti, ki ga široke mase ljubijo in žele, da bi bil imenovan, niti v poštev ne pride. Politični bos diktirajo na konvencijah, in sicer tako, kakor njim samim bolje kaže za razne državne položaje.

Zanimivo je bilo letos na obeh narodnih konvencijah. Demokratska in republikanska sta se vršili v Chicagi, v veliki dvorani chicškega stadiona, ki sprejme nad 20.000 ljudi. Za republikansko konvencijo ni bilo tako napetega zanimanja kot za demokratsko, ker se je pričakovalo v naprej, da bodo republikanci ponovno imenovali Hooverja. Odklonitev Hooverja bi pomenilo sramotno nezaupnico za predsednika. Toda vsa ameriška javnost je napeto sledila demokratski konvenciji. Za republikance se ni zanimala, ker večina ameriške javnosti želi spremembe; zakaj, sita je dvanaestletov Mac Adoo, zet bivšega predsednika Wilsona,

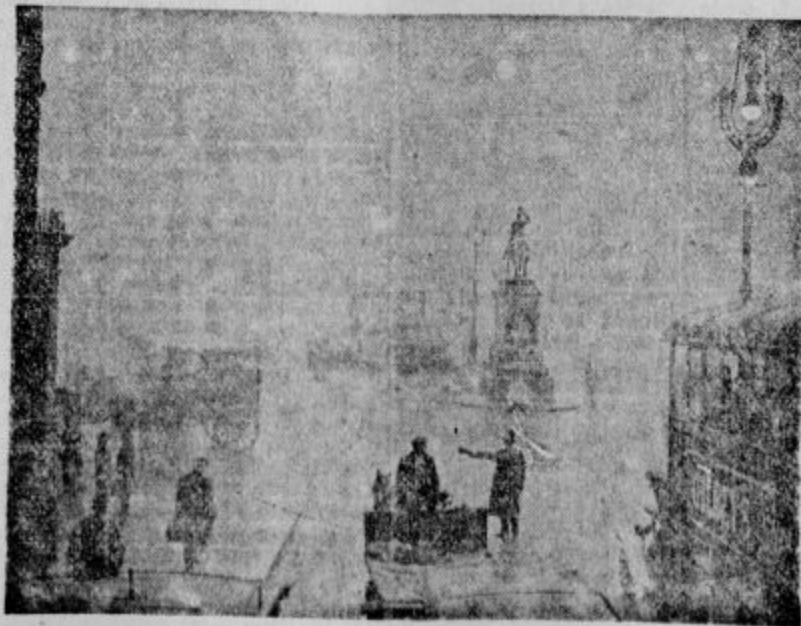
ter vodja demokratov države Texas, J. Garner, sedaj kandidat za podpredsednika, sta se pobotala z Rooseveltovimi pristaši za kulisami in Roosevelt je na ta način dobil potrebno večino. Mac Adoo je baje pristaš jlokbnih Kuklus-klanov, zagriženih nasprotnikov katoličanov. Garner je kot južnjak velik suhač in tako sta ta dva junaka zmagala nad Smithom. Mase demokratske stranke tega ne odpravajo in padajo v pogovorih težki očitki proti temu barantanju. Toda zaradi tradicionalne discipline stranke ni prišlo do razkola. Zaradi istega vzroka se je moč umaknil v ozadje tudi prevarjeni Alfred Smith.

Tako torej že pri prvem koraku, ki vodi do imenovanja, ne pride pri volitvah predsednika Zedinjenih držav v poštev ljudska volja, marveč volja in vpliv strankinih političnih bosov, ki pri tem barantajo tako, kakor bolj prija in nese njihovu namenu.

Prvi terek v novembru so vsako četrto leto narodne predsedniške volitve. Izjema, da pade volivni dan na drugi terek, je le, če pade volivni dan na prvi dan v novembru. V takem slučaju so volitve vedno drugi terek v novembru, kakor bodo n. pr. letos dne 8. novembra.

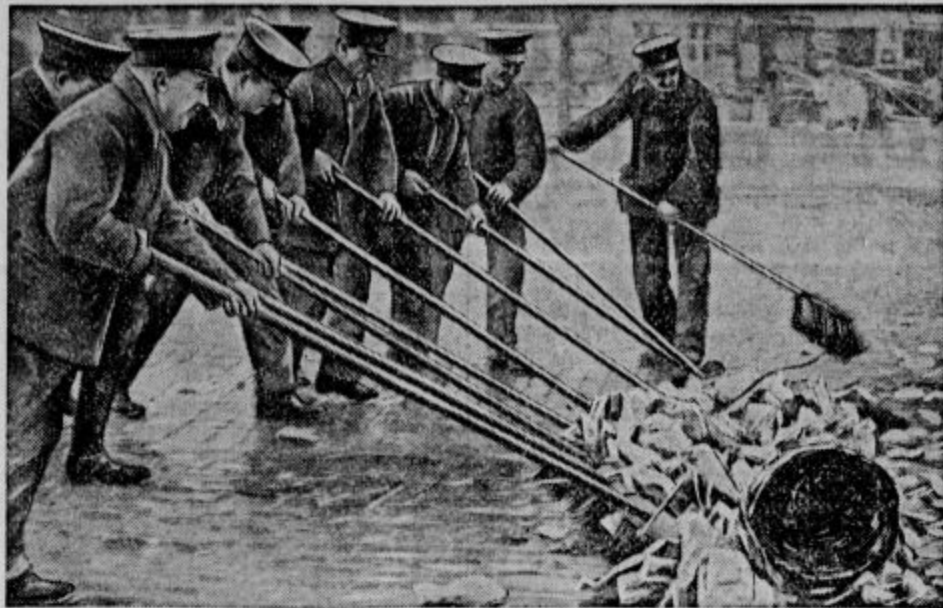
Pri teh volitvah volivci ne volijo direktno predsednika, pač pa elektorje, kateri potem izvolijo predsednika. Elektorjev ima vsaka stranka 531. To zastopstvo je posneto po zastopstvu v kongresu in senatu. Kongresnikov je 435, a senatorjev 96. Četrtri dan naslednje leto, v januarju, se zbere na določenem kraju elektorji stranke, ki je zmagala pri volitvah in elektorji oddajo svoje glasove za strankinega kandidata. Strankini elektorji se držijo strogo tradicionalne strankine disciplinirane obveznosti in se doslej še ni zgodilo, da bi se kateri izmed njih izneveril, da ne bi potem pri volitvah elektorjev v januarju glasoval za strankinega kandidata. Kandidat je sicer dejansko izvoljen že tedaj, ko stranka na dan volitev zmagala, volitve elektorjev pa so bolj formalnega značaja. Tako izvoljeni predsednik potem nastopi predsedniško službo naslednje leto dne 4. marca. Inauguracija predsednika se izvrši s posebnimi tradicionalnimi formalnostmi. Takoj po inauguraciji novega predsednika polože vsi tajniki, ali v evropskem ministri, svoje rezignacije v roke novega predsednika. Ta nastavi potem svoje pristaše, v soglasju s stranko in na podlagi svojih obljub, ki jih običajno vsak napravi ob času volivne kampanje. Ko se vse to izvrši, je nova vlada v sedlu in vladno poslovanje gre po novem tiru.

Iz tega je torej razvidno, da predsednik Združenih držav ni res izbran direktno od ljudskih mas. Izbran je že pri nominaciji od političnih bosov, a pozneje od elektorjev in ne direktno od ljudskega glasovanja.

London za meglenim pajčolanom.

November je mesec megle; to posebno Angleži čutijo. Njihova dežela je klasična dežela megle. Živahni promet v svetovnem mestu ob Themsi, Londonu, se izpremeni v megli v igro nedoločnih silhuot.

Po nemških volitvah...

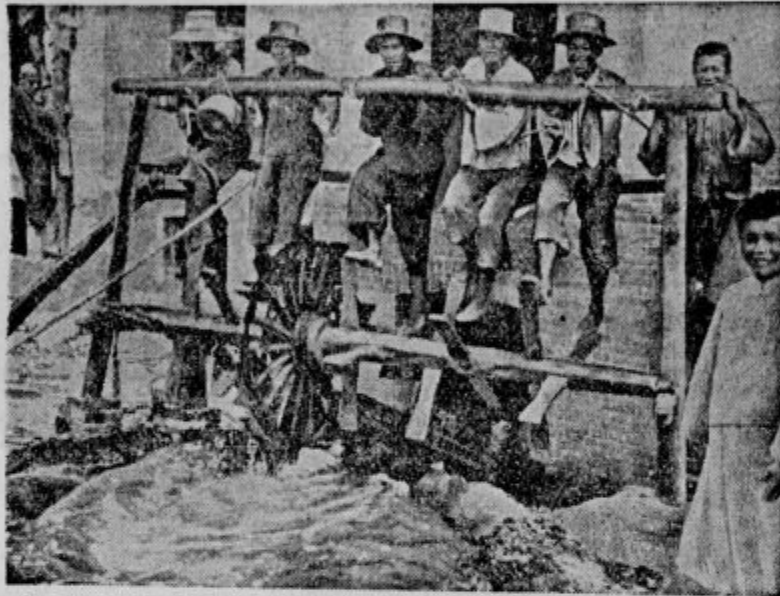
Kdo je bil prvi ameriški predsednik?

Dr. Edmund Barnet je pred nedavnim izdal publikacijo, v kateri prihaja do zaključka, da je bil prvi sttvarni ameriški predsednik Washington. Temu so namreč že nekajkrat zgodovinarji oporekali, in sicer zato, ker si niso bili na jasnem glede funkcij, ki jih je opravljal predsednik Kontinentalnega kongresa, prvega parlamenta Amerike, v katerem je zastopanih trinajst držav. — Kongres se je prvič sestel leta 1774; a 1778 leta je izdelal ustavni načrt, katerega naj bi sprejele posamezne države. Tri leta kasneje je poslednja država podpisala to ustavo, ki je s tem dobila življenje. Predsedniki tega kongresa so bili nekaki predstavniki Združenih držav, a niso imeli nobene vladajoče moči. Razen tega pa ni bil Hanson (katerega imajo nekateri za prvega predsednika) prvi predsednik »Kontinentalnega kongresa«, marveč so bili že drugi pred njim, kakor Tom, Mac Kin, Samuel Hengington in drugi.

Mesto predsednika Združenih držav je bilo ustanovljeno šele z ustavo leta 1788, kjer dobiva predsednik izvestne prerogative in izvršilno oblast, a ne sme biti član zakonodajne hiše. Prvi človek, ki mu je pripadala ta čast, je bil Washington.

Dohodki predsedn. kandidatov

Kakó dobro sta preskrbljena oba predsedniška kandidata Združenih držav, Hoover in Roosevelt, nam poroča neki ameriški časopis: Letni dohodki demokratskega kandidata, Franklina Roosevelta in njegove žene znašajo 42.500 dolarjev. Kot newyorški guverner dobiva Roosevelt letno 25.000 dolarjev; dohodki bivše njegove odvetniške pisarne, učiteljska plača njegove žene in ostalo zneso 5000 dolarjev, a vrednostni papirji mu nosijo 12.500 dolarjev... Njegov politični nasprotnik pa prejema zdaj 8 milijonov dolarjev, a njegovi letni dohodki znašajo 90.000 dolarjev.

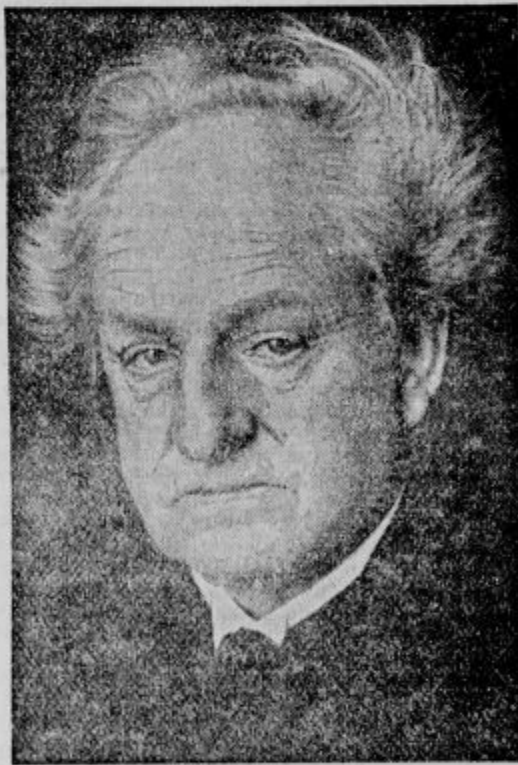
V sili. Kitajsko mesto Siančou so zalile velike povodnji. Med tem ko pri nas v takem slučaju pokličemo na pomoč gasilce in mobiliziramo tehnično rešilno postajo, se zbere na Kitajskem nekaj sto kuljev, ki s primitivnimi kolesi črpajo vodo iz poplavljenih kleti.

Muzej zgodovine verstev

V dneh proslave 15letnice ruske revolucije bo slovesno odprt vserski muzej za zgodovino vere, ki ima svoje prostore v nekdanji kazanski katedrali. Tu so najstarejši spominki verstev različnih narodov po Rusiji, in sicer iz mnogih epoh. Za 8. november, ko bo muzej odprt, sta pripravljena dve veliki razstavi: »Vera in ateizem na zapadcu« in »Zgodovina kazanske katedrale«. Razen teh pa bo v kotu neke muzejske dvorane otvorena skulptura, kjer se bo obravnaval verski nauk starih Egipčanov in Grkov.

Nemci brez strehe

Že v začetku poletja je bilo v Berlinu pravo preseljevanje iz središča na periferijo. Periferija je namreč mnogo cenejša. Zdej pa pišejo listi, da je v Berlinu 10.000 stanovanj praznih. Ni torej pomanjkanje stanovanj krivo, da je v Nemčiji pol milijona moških in 12.000 žensk brez strehe, marveč pomanjkanje sredstev. Zakaj vsi ti ljudje so brezposelni. Sem pa ne štejemo onih Berlinčanov, ki romajo po tujem za delom, a nimajo prav tako ničesar kakor prvi.

Gerhart Hauptmann.

Dne 15. novembra tega leta bo praznoval nemški romanopisec Gerhart Hauptmann 70. letnico življenja. Rodil se je v Salzbrunnu (Dolna Šlezija), kjer je njegov oče gospodaril. Devetdesetih let preteklega stoletja je bil Hauptmann glavni predstavnik nemškega naturalizma. Glavno njegovo delo te smeri so »Kalcie«. Razen naturalističnih del je napisal tudi nekaj romantičnih komadov (Die versunkene Glocke) in celo vrsto romanov. Leta 1912 je prejel Nobelovo nagrado, to leto pa Goethejevo.

Otoka naprodaj

V bližini Walesa štrita dva hribovita otoka, katera ponuja vojno ministrstvo naprodaj. V bližini teh dveh otokov se je nekoč skrivala francoska mornarica, ki je desela semkaj, da bi pomagala Owenu Glendowerju proti kralju Henriku IV. Pozneje so postali ti otoki središče morskih roparjev. Otoka sta tako neznatna, da bi se lahko na njima naselila le ena družina. Kupec otokov bi bil popolnoma suveren gospodar. Svoje posestvo bi mogel braniti pred nepoštenimi sosedi s pomočjo dveh pušk...

Plačilni promet z Italijo

Naši uvozniki bodo polagali, kakor znano, za plačilo italijanskim upnikom zneske v dinarjih na skupni račun Narodni banki. Izvozniki bodo dobivali za njih položene vsote pri Istituto Nazionale itd. v Rimu, redno po kakšni pooblaščenosti banki in po kronološkem redu, kakor so bili vplačani pri Banca d'Italia. Narodna banka bo izvršila izplačilo vsote v dinarjih samo, kolikor ima kritja na klirinškem računu od vplačila naših uvoznikov.

Za kritje stroškov pri klirinškem prometu bo Narodna banka računala zaenkrat 2½%, najmanj 5 Din od vsake vplačane ali izplačane vsote. V tej proviziji ni vpostave običajna provizija pooblaščenih bank.

Samo ob sebi se razume, da bo Narodna banka posvetila posebno pažnjo klirinškemu prometu, toda ne more sprejeti nobene odgovornosti za svoje delo niti za delo denarnih zavodov, ki sodelujejo v tem poslu. Nalogi za izplačilo gredo na riziko naročnika.

Za plačilo blaga, uvoženega pred 1. januarjem t. l., je potrebno, da se uvoznik, ki želi plačati svoj dolg italijanskemu upniku, v smislu deviznega pravilnika obrne na pooblaščen banko, ki mu bo izposlovala potrebno odobritev Narodne banke. Za plačila blaga pa, ki je bilo uvoženo po 1. januarju, ni potrebna odobritev Narodne banke. Izplačila se bodo vršila samo v dinarjih, v Italiji pa v lirah.

Uvoznik, ki želi plačati svoj dolg italijanskemu upniku, se bo obrnil do kakšne pooblaščen banki in ji predložil vse potrebne dokumente v smislu deviznega pravilnika: originalno fakturo, carinsko deklaracijo, potrdilo o plačnem davku in potrdilo o protokolicaciji (obrti list).

Fakture, ki se glase na drugo valuto, se morajo pretvoriti v italijanske lire po zadnjem tečaju curiske borze. Za fakture v italijanskih lirah se bo vršilo plačilo odgovarjajoče vrednosti dinarjev na klirinški račun po očiščeni tečaju naših borz z dodatkom posebnega agia, ki ga bo Narodna banka začasno ugotavljala v procentih, na tej osnovi pa bo tudi tečaj za izplačila našim izvoznikom.

Pooblaščen banki bodo sprejemale naloge za vplačilo v klirinški promet samo v dinarjih. Po kronološkem redu bodo sestavile spisek. Iz fakture, na kateri mora uvoznik staviti vsoto dinarjev, katero vplačuje, odnosno vsoto italijanskih lir, ki se bo izplačala italijanskemu upniku, bo pooblaščen banki zabeležila vse podatke. Ona bo kontrolirala pretvoritev dinarjev v italijanske lire.

Spiske po pooblaščen banki predala Narodni banki s konsignacijo v duplikatu, ki nosi naslov »Italijanski kliring«. V to konsignacijo bo pooblaščen banki zabeležila: redno številko spiska, znesek plačanih dinarjev in 2½% provizije, odnosno 5 Din za vsoto pod 2000 Din. Vsoto vplačanih dinarjev s provizijo bo sestela in izstavila za svo vsoto beli ček, ki ga bo priložila konsignaciji, katero mora podpisati.

Klirinške spiske je treba sestavljati po dospelosti plačil, to je, posebej za vplačilo onih zneskov, ki so položeni v korist italijanskih upnikov do 1. novembra, posebej pa za one zneske, ki so dospeli po tem datumu. Po tej razdelitvi je treba sestaviti dve konsignaciji, katere bo predati s spiski podružnici Narodne banke.

Klirinške spiske bodo banke sestavljale v treh primerih. En izvod bo Narodna banka poslala Istituto Nazionale radi izvršitve plačila, drugi izvod bo Narodna banka obdržala zase, tretji izvod pa bo vrnila pooblaščen banki, potem ko bo žigosan po Narodni banki in se bo podpisal uradnik, ki je spiske sprejel.

Klirinški spiski morajo biti čitljivo spisani, imena italijanskih upnikov in bank, po katerih se bo vršilo izplačilo, kakor tudi imena jugoslovanskih uvoznikov-dolžnikov morajo biti spisana z latinico. Poleg imena italijanskih upnikov mora biti navedena tudi njih točna vrednost.

Dosedanje terjatve na svobodnem računu italijanskih upnikov se morajo plačati na skupni račun po tečaju, ki je bil v veljavi na dan plačila, to je, v spisku se mora označiti originalna tuja valuta in vsota, ki je bila plačana.

Borza

Dne 7. novembra 1932.

Denar

Danes sta ostala neizpremenjena le Berlin in Curih, popustila je Praga, dočim so bile druge devize nekoliko čvrstje. Agio je ostal neizpremenjen. V italijanskem kliringu pa se je povečal na 26,5% na bazi 295,10.

Ljubljana. Amsterdam 2313,18—2324,54, Berlin 1962,96—1873,16, Bruselj 800,24—804,18, Curih 1108,35—1113,85, London 189,42—191,02, New York 57266,31—5754,57, Pariz 225,88—227, Praga 170,23—171,09, Trst 298,90—299,30.

Curih. Pariz 20,376, London 17,16, New York 518,75, Bruselj 72,175, Milan 26,56, Madrid 42,50, Amsterdam 208,70, Berlin 128,10, Stockholm 90,50, Oslo 87,50, Kopenhagen 89,50, Sofija 3,74, Praga 15,28, Varšava 58,10, Atene 3, Carigrad 2,47, Bukarešta 3,085.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 57.573 Din.

Vrednostni papirji

Na trgu vrednostnih papirjev danes ni bilo znatnejših sprememb in so tečaji v glavnem nespremenjeni. Promet na zagrebški borzi je bil srednji ter je znašal: vojna škoda 400 kom., begluške obveznice 25.000 in 7% Bler 4000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 20 delnic Privilegirane agrarne banke.

Ljubljana. Vojna škoda 190—195, 8% Blerovo pos. 35 bl., 7% Bler. pos. 31 bl., Ruše 125 den.

Zagreb. Narodna banka 3900—4000, Priv. agr. banka 209—212 (210), 7% inv. pos. 46—49, agrarji 21,50—24, vojna škoda 191—192 (190, 193), 12. 188—191 (190), 6% begl. obv. 31—31,50 (31,50), 7% Bler. pos. 30,50—31,50 (30, 32), 7% pos. DHB 48 bl.

Belgrad. Narodna banka 4000 den., Priv. agr. banka 211—212 (212, 211), agrarji 21,50—22,50 (22, 21,50), vojna škoda 188—188,50 (190, 188), nov. zaklj. 189, 12. 189—190, 6% begl. obv. 31,75—32 (32, 31,75), 7% Bler. pos. 30—31 (30), 7% pos. DHB 39—40,50 (40).

Dunaj. Podon.-savska-jadr. 62, Alpine 11,45, Trbovlje 19,40, Leykam 1,20, Rima Murany 20,60.

Žitni trg

Pšenica je nadalje zelo čvrsta, vendar so cene ostale v glavnem nespremenjene. Zaključena je bila 80-81 kg težka po 162,50. Koruza je ostala v ceni popolnoma nespremenjena. Moka pa notira po znakmah 255—280. V nasprotju s tendenco na svetovnih tržiščih, kjer smo zabeležili najnižje cene, je pri nas razpoloženje čvrsto in prodajalci le neradi prodajajo blago, ker upajo na višje cene, posebno pri pšenici.

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Tendence ne-

spremenjena. Promet 49 vagonov. — Jutri Novi Sad za Sombor praznik.

Budimpešta. Tendence neodrejena. Promet tih. Pšenica marec 12,71—12,85, zaklj. 12,71—12,72, maj 13,05—13,15, zaklj. 13,06—13,15, rž marec 7,82—8,09, zaklj. 7,84—7,86, koruza maj 8,44—8,47, zaklj. 8,47—8,48.

Chicago. Pšenica marec 49,50, maj 50,625, dec. 54, koruza marec 30,725, maj 31,875, dec. 25,25, oves marec 18,375, dec. 16,25.

Winnipeg. Pšenica dec. 46,125, maj 50,625, jul. 51,75.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky & Comp., Dunaj.) Prignanih je bilo 2224 goved, iz Jugoslavije 179. Na kontumacnem trgu pa je bilo 106 goved iz Romunije. Cene: voli najboljši 1,85—1,90, I. 1,55—1,70, II. 1,15—1,45, III. 0,85—0,95, krave I. 1,0—1,20, II. 0,80—0,90, bikli 0,80 do 1,20, klavna živina 0,50—0,75. Tendence: najboljši voli so se podražili za 5—10 grošev, ostale kvalitete za 5 grošev, cena za biko in klavno živino pa je ostala neizpremenjena.

Jajca

Klirinški promet tako s Švico kakor tudi z Italijo je sedaj urejen tako, da sta ta za javni izvoz velevažna trga zopet odprta. Cene so valed tega ponovno poskočile, tako da so sedaj enake s istimi od lanskega leta v tem času. — Sv. Jurij ob juž. žel., dne 5. nov. 1932.

Naznanila

Leonova družba vabi izobražence k znanstvenemu predavanju gosp. dr. Ant. Breclja o stigmatizaciji (problem Terezije Neumannove), ki bo v sredo 9. t. m. ob 8 zvečer v beli dvorani hotela Uniona.

Jugoslov. angleško društvo ima danes svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom ob 20 v Kongresni kavarni poleg Kina Matice. Vse člani in prijatelje društva vabi k obilni udeležbi — odbor.

Okrožna strelska družina v Ljubljani javlja, da se vrši vsak tork zvečer od 20 dalje sobno streljanje v kleti hotela Metropol (Miklič). Otvoritev sobnega streljanja danes zvečer, istočasno se vrši tudi seja uprave.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA

Začetek ob 20

Torek, 8. novembra: Zaprtlo.
Sreda, 9. novembra: STRAST POD BRESTI. Red C. Četrtek, 10. novembra: MARILJ. Red B.

OPERA

Začetek ob 20

Torek, 8. novembra: Zaprtlo.
Sreda, 9. novembra: ZALJUBLJEN V TRI ORANJE. Red Sreda.
Četrtek, 10. novembra: FRA DIAVOLO. Red A.

Mariborsko gledališče.

Torek, 8. novembra ob 20: FRIDERIKA. Red A.
Sreda, 9. nov. ob 20: CELJSKI GROFJE. Red B.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 8. novembra: 11.15 Soliska ura: O Reali (dr. Lovro Cermelj) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Nemščina (dr. Grafenauer) — 19.00 Gospodarska social. vzgoja (dr. Gogala) — 19.30 Zunanji ustroj vsemirja (A. Peterlin) — 20.00 Prensos iz Zagreba — 22.00 Čas, poročila, plošče.

Sreda, 9. novembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Otroški kotiček (M. Komarova) 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Ruščina (dr. Preobraženski) — 19.30 Literarna ura: Narle Velikonja čita iz svojih spisov — 20.00 Prensos iz Prage — 22.00 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi:

Torek, 8. novembra:

Zagreb: 20.30 Koncertni večer. 22.10 Plesna glasba. — Brno: 22.20 Praga. — Barcelona: 21.10 Radio orkester. 22.00 Igra. — Toulouse: 21.00 Simfonični koncert. 21.45 Italijanske pesmi. 22.30 Poljudna glasba. 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 19.10 Zabavna glasba. 20.15 München. 22.00 Poročila, nato prenos športnih dogodkov. — Belgrad: 22.00 Prensos iz Zagreba. 22.00 Poročila. — Rim: 20.45 Komedia. — Beromünster: 21.05 Radio orkester. 21.40 Robert Schumannov venček pesmi. — Langenberg: 20.15 München. — Praga: 21.00 Brno.

Prehlajenja?

ASPIRIN

TABLETE

Dovoljeno od Min. soc. pol. in zar.
zdravja št. št. 15016 od 29. IX. 1932.

22.20 Češka glasba. — Dunaj: 19.25 »Cosi fan tutte«, kom. opera, Mozart. 22.35 Koncert. — Budapest: 18.30 »Valkira«, opera, R. Wagner. Ciganska glasba.

Sreda, 9. novembra:

Zagreb: 20.00 Simfonični koncert češke filharmonije — prenos iz Prage. 22.20 Prensos iz zvočnega filma. — Barcelona: 21.05 Radio orkester. 22.00 Poezije. 22.10 Violinčelo. 22.40 Radio orkester. 23.30 Plošče. — Stuttgart: 21.00 Plesna glasba. 21.30 Razvoj nemškega kvarteta. 22.45 München. — Toulouse: 21.00 Večerni koncert. 21.30 Pesta glasba. 22.20 Zvočni film. 22.30 Popevke. 23.15 Violinski koncert. 23.50 Simfonični koncert. 0.05 Angleška glasba. — Berlin: 22.00 Poročila, nato plesna glasba. — Belgrad: 20.00 Prensos koncerta češke filharmonije iz Prage. 22.00 Poročila. — Beromünster: 20.45 Staroitalijanska glasba. 21.40 Koncert orkestra Dajos Bele. — Langenberg: 20.50 Westfalski večer. 22.05 Poročila. 22.30 Koncert. — Praga: 20.05 Koncert češke filharmonije. 22.20 Bratislava. — Dunaj: 21.30 Večerni koncert. — Budapest: 20.30 Schubertov koncertni večer. — Ciganska glasba.

Iščemo skladišče

v velikosti cca 200 m² v bližini tramvajske proge od glavnega kolodvora po Duna ski in Gosposvetski cesti do železniške rampe. More biti dvorišče lokal ali pa klet. Ponudbe na upravo pod številko 15907

Potrtega srca naznanjamo tužno vest, da je naš predobri oče in stari oče, gospod

Matevž Ločičnik

dne 5. novembra ob ¼6 zvečer, predviden s tolažili svete vere, Bogu vdano umrl.

Pogreb se je vršil 7. novembra ob 7 zjutraj iz hiše žalosti na farno pokopališče.

Sv. Peter v Sav. dolini, 8. nov. 1932.

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Stiri in štirideseto poglavje.

Lorna v naši hiši.

Na svoje veliko veselje sem sprevidel, da mi bo vreme, ki mi je bilo čisto tako neprijetno, a zadnji čas kar sovražno, v tem najtežnjem trenutku stalo ob strani. Če sem hotel otiči svojo izvoljenko iz oblasti njenih krutih mučiteljev, mi ni kazalo drugega, kot pobeči skozi glavni vhod, Dononska vrata. Jasno mi je bilo, da si za to ne smem izbrati polzke klečevite steze, a tkzv. »Gwenynne duri« so bile že zlatavaj zametene. Toda, kako nevarna, temna in dolga je bila ona pot preko gora in zasneženega močvirja!

Na vsak način sem se moral vrniti domov po najkrajši poti. Na srečo je ležal med gorečim kresom in skalnato steno visok plaz snega, da sem mogel neopaženo drsati za tem obrambnim nasipom. Preden sem dospel na gorsko stezo, ki sem jo bil že neštetokrat preplezal, me je nenadoma obšlo hrepenenje, še enkrat pogledati svojega davnega prijatelja, usodni slap, ki je moral biti ob takem snegu nedvomno izredna naravna prikazen. Seveda mi ni niti na um prišlo, da bi zdrčal niz njega. To se mi je zdelo nekaj povsem nemogočega. Toda kako sem ostrel, ko sem sprevidel, da je oni tesne malone brez snega. Samo na štrlečih skalinah so ležali veliki sneženi kupi, a sam slap se je bil spremenil v pravo pravcato poledenelo drčo, ki jo je ostrji sever neprestano pometal in čistil. Razen tega je nastalo v ledu mnogo malih stop, kajti zmrzal je le polagoma zastavljala tok

vođe in šopi suhega vodnega plevla, ki je hkratu pomrzaval, so napravili na strmi površini raznovrstne neenakosti.

Boljše drže si ne bi bil mogel želeči, da bi popeljal Lorno na saneh nizdol. Seveda bi moral biti skrajno previden, da ne bi prehitro zdrčal in zašel v temno kotanjo, ki ni bila zamrzla, temveč le od vseh strani obdana od snega in potemtakem še strašnejša videti. Da bi se zavaroval pred to nevarnostjo, sem položil spodaj debelo deblo vodoravno preko drče. Bati se je bilo tudi, da bi se utrgal zgoraj na skalah plaz in nas podsul, toda upal sem, da bo božja previdnost odvrnila od nas to nesrečo.

Jadno ko veter sem pohitel proti domu in poprosil mater, naj ukrene vse potrebno in čaka moje vrnitve. Naročil sem ji, hišo dobro zakuriti, pripraviti tople vode in hrane za več oseb in ogreti najboljšo posteljo v gostinski spalnici. Mati se je smehljala moji vihravosti, toda tudi sama je bila v srcu zaskrbljena in nemirna kakor jaz. Tudi Anki sem vse natanko naročil, a z Liziko sem prijazno pokramljal, da bi jo ohranil pri dobri volji.

Nato sem pripeljal iz koline naše nove smuč, s katerimi nismo vozili domov samo drv, temveč so bile tudi dekletoma za zabavo. Moral sem jih pa sam vleči, kajti ponjla nisem smel zapreči, ker bi se mu bil vdiral sneg pod kopiti in je razen tega imel navado glasno prhati, kadar ga je zeblo. Čez prsi sem si privezal debelo slamnato vrvo, da me ne bi rczala, a na smuč sem vrgel še en motiv. Sedež na saneh je bil mehko podblazinjen z volno, a razen tega sem vzel s seboj več toplih odev, steklenico žganja proti mrazu in razne jedi.

Ko sem baš nameraval odriniti na pot, je prišla brez sapa za menoj Anka, gologlava in s svetilko v roki.

»John, poglej tale krasni plašč s krznom, ki ti ga pošilja mati. Leta in leta ga še hrani v veliki omari in ga posiplje s kafrjo in škropi s sivkimi oljem, ne da bi ga komu pokazala. Lizika meni, da je iz kože morskega psa in najmanj petdeset funtov vreden.«

»Samo če je mehak in topel,« sem odvrnil in vrgel plašč malomarno na smuč. »Pokril bom z njim Lorni noge, le povej to materi.«

»Lorni noge — več kaj, John, to pa ni pametno od tebe,« je vzkliznila ogorčeno Anka; »lahko je ponosna, če si bo smela ogrniti pleča z njim.«

»Niti za njene noge ni dovolj dober. Toda mati ne sme tega zvedeti. Reci ji, da se ji srčno zahvaljujem zanj.«

Nato sem zasidil svojo opirajo v sneg, vrvi so se nategnile, čilo sem stopal naprej in sani so drsele za menoj ko zvest pes. Anka s svetilko je bila kmalu videti v daljavi samo še ko motna svetla točka.

Šeip je vzel in njegova bleda svetloba je zalila dol in breg. Vse, kar je bilo blizu, se mi je zdelo oddaljeno, a kar je bilo daleč, se mi je videlo blizu. S snegom obloženo pečevje in drevje je metalo dolge sence po srebrni odeji in moja pretegnjena, mršava podoba je letela nalik velikanskemu pajku pred menoj po plogu. Noč je bila ledeno mrzla, toda snežilo ni in veter se je polegel. Meni zmrzal ni mogla tolikanj do živega, ker sem naporno vlek in se dovoljno gibal, toda mučila me je misel, ali bom mogel tudi Lorno zadostno varovati mraza in prehlajena.

Po klečeviti stezi se s sanmi nisem mogel vzpenjati, zato sem jih previdno potegnil po ledeni drči do onega mesta, kjer sem bil po deček privrčel videl Lorno. Tam sem jih čvrsto privezal in se napotil brezskrbno naprej proti dolini.

Kres je še gorel ko prej, toda širil je okoli sebe že bolj vročino kakor pa žar. Nekaj mlajših Doonov se je z ženami in otroki kratkočasilo okoli pogorišča, a starejši resni možakarji so se zabavali v razsvetljenih hišah za obloženimi mizami. Jadno sem drčal neopažen mimo svetlih oken in sem dospel neovirano pred Lornino hišo. Odkopčal sem si drsalke in potkal na duri, kakor smo se bili dogovorili, na kar sem zadržujoč sapa prisluhnil.

Nihče mi ni prišel odpirat in tudi nobene luči nisem zagledal, zdelo se mi je samo, da slišim tih, želestu vetra podoben glas. Potkal sem še enkrat; toda ker tudi zdaj nisem prejel nikakršnega odziva, sem se z vso močjo uprl v vrata. Duri so odskočile, stopil sem v vežo in se polahko priplazil do Lornine sobe. Pogledal sem v od mesečine razsvetljeni prostor in ostrel.

Za stolom v kotu je čepela Lorna z dvignjenimi rokami. Sredi sobe je ležala napol onesveščena Gweny in krčevito držala za gležnje moškega, ki se ji je poskušal izpuliti. Drugi možki je bož hotel odmakniti stol, ki je šttil Lorno. Toda tega ni utegnili storiti, kajti pri tej priči sem zgrabil lopova za roko in ga treščil skozi okno, da so se v stekla zvenč razletela. Druga nasilneža sem tako trdo zgrabil za tilnik, da mu je prožnja za usmiljenje zamrla v govtance. Odnese sem ga ven in spoznal v mesečini — Marwooda Wichehals. Ker sva si bila nekoč sošolca, sem prizanesel njegovemu življenju in sem ga v silni ogorčenosti zadelal samo na bližnji kup snega, da se je brez sledu zaril vanj. Nato sem šel gledat, kaj je s pobalinom, ki sem ga bil treščil skozi okno. Ležal je še vedno brez zavesti v mlaki krvi in ni dal glasu od sebe. Nisem se motil — bil je gizdavi Karli Doone.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Vedno znova Vaš problem!

KAKO si pridobiti novih odjemalcev... Njegova rešitev — javna skrivnost. Naši oglasi so! Mnogi, ki so jih že preizkusili, so se že prepričali o tem. Se še obotavljate? Škoda za izgubljeni čas. V hitri odločitvi je dobiček!

Razno

Restavracija Senica
Plzenski dvor, popolnoma na novo preurejen. Točijo se samo prvo vrstna vina, med njimi kot posebnost vinski mošt tzv. »Schmitzberger« 1.6 Din, staro vino po 8. n. 10 Din. Abonentje se sprejemajo po nizki ceni na dobro mešansko hrano. (r)

Posestva

Droben oglaš v »Slovenca«
posestvo ti hitro prodaj; če ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

4 stavbne parcele

ob Dunajski cesti za Stadionom, v izmeri 550 do 600 m² — prodaja mestni stavbenik Anton Mavrič, Dunajska cesta 38, telefon 3382. (p)

Malo posestvo

ali hišo ob glavni cesti kupim za vlogo Prve hrv. štedionice. Ponudbe pod »Resen kupec« št. 16.110 na upravo »Slovenca«. p

Njiva

2500 m², tik občinske ceste v Krčevini, naprodaj. Vprašati: Krčevina, Vinški dol 14, Maribor. (p)

Kupimo

Zlato
(stare zlatnine) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Jabolka

prima, sortirana, franko nakl. postaja, kupujemo. Plačljivo takoj! Mariborski konzum, Maribor. (k)

Vsakovrstno

Zlato kupimo
po najvišjih cenah
ČERNE JUVELIR Ljubljana
Woltova ulica št. 3

Obiti

DRVA IN

PREMOG
pri Iv. Schumi
Dolenjska cesta
Telefon št. 2951

Živali

Prodajo

čimžila kunce, bele rekse in leghorn kokoši. Zivalica, Ljubljana, Sv. Petra cesta 60. Istotam se išče Mateski pinč za plemenjenje. (i)

Prodajo

Če avto svoj stari prodajaš ali motorja bi nebil se rad brž kuncov ti malo orizev Slovenec najmanjši inerat

Konfekcija — moda!

Naravnosti nakup Anton Presker Sv. Petra cesta št. 14 Ljubljana (II)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodnejše in naravnosti tvrdka Karl Preig Ljubljana Židovska ulica in Stari trg (II)

Sir trapist

samo 12 Din kg. Mlekarna, Mediatova hiša, Dunajska cesta 17. (I)

115 Din

1 m² žaganih bukovih drv prvovrstnih franko hiša, nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25 Telefon 27-08. II

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene samo pri PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Bizeljsko vino

belo, letnik 1929, 1931 — 30 hl — prodaja Rakteli, Brežice. (I)

Koruzo

letošnje, umetno sušeno, za mleto sposobno, pošilja po najnižjih cenah M. Ogrizek, trgovina z deželimi pridelki, Osijek I., Gunduličeva 60. — Na zahtevo se vzorec takoj pošlje. Naslov: Ogrizek, Osijek. Telefon: Interurban št. 171. (I)

Naprodaj buffet

na najpomembnejši točki, ki je imel dokazano čez pol milijona letnega prometa, s celo založbo, pohištvom in inventarjem za 150.000 Din. — Samo resne ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izvrsten obrat« 16.106. (I)

OGLAŠUJTE

V
»SLOVENCU«

Damske plašče za jesen in zimo!

v času sežije vedno nad 300 komadov na zalogi v cenah od 240 Din naprej, deklirane plašče v vseh velikostih nad 100 komadov na zalogi od 120 Din naprej nudi tvrdka

F. I. GORIČAR, Ljubljana Sv. Petra c. 29

Poseben oddelek za damsko konfekcijo. — Lastna izdelovalnica. — Vabimo na ogled brezobvezno.

Nevestel

Kuhinjsko posodo, navadno in najfinjšo, ter vse gospodinjske potrebščine kupite pri tvrdki Fr. Stupica, železnica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (I)

Učebne

uskinactentrobe

kapite nasilenele pri tvrdki A. VOLK LJUBLJANA Realna učna 26

Naznanilo preselitve!

Vljudno sporočam cenjenemu občinstvu, da sem preselila svoj cvetlični salon iz Kocenove ulice 2 na Glavni trg 10 ter se priporočam tudi nadalje za blagohotno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem

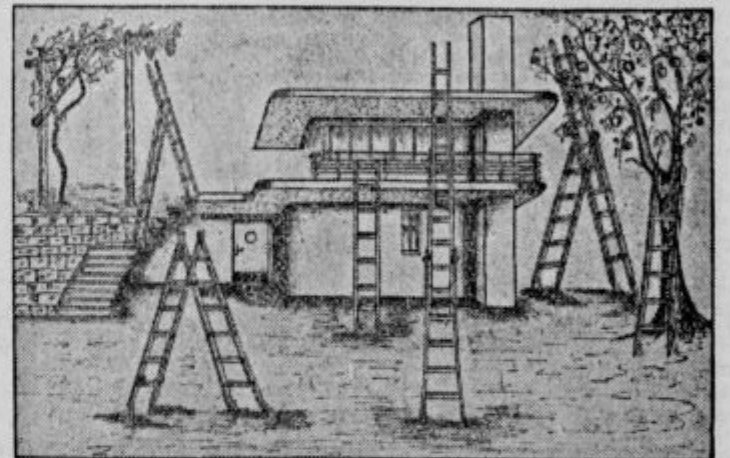
A. B. ZELENKO, Celje.

VELIK TRGOVSKI LOKAL

s krasnimi izložbenimi okni, z opremo za manufakturno trgovino, trgovino s čevlji ali slično, v zelo prometni ulici v Ptuj, se takoj odda v najem — Vpraša se pri

Lud. Schosteritsch
trgovec v Ptuj

Dokazano je

da nadomešča moja patentna lestev sedaj do osem drugih lestev. Postavite jo lahko na vse načine, ki Vam jih kaže gornja slika.

Lestev je posebno priporočljiva za cerkve, šole, dvorane, za obrtnike, hišne posestnike, sadjarje itd.

Ign. Repše, tvornica pohištva in patentnih lestev
Ljubljana, Dvorni trg 1.

ZAHVALA. Za premnože izraze iskrenega sočutja ob priliki izgube našega nepozabnega soproga, očeta, dedka, strica, svaka, tasta, gospoda

LUKA BLEJEC

šolskega upravitelja v pokoju

se vsem prav prisrčno zahvaljujemo. Posebej smo dolžni zahvaliti g. primariju dr. Demšarju za požrtvovalni trud, č. ss. usmiljenkam, osobito č. s. Dominicijani za strežbo, preč. duhovščini, g. šol. upravitelju Arriglerju za prisrčne poslovilne besede ter učitelstvu. Iskrena hvala občini Trzin, gasilnemu društvu Trzin za krasne poklonjene vence in obilno udeležbo. Prisrčna hvala predstojništvu Lichtenurnovega zavoda in vsem darovalcem cvetja, vsem prijateljem in znancem, ki so spremili pokojnika k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1932.

ZALUJOČI OSTALI

Službe iščejo

Krojaški pomočnik

priden in pošten — išče mesto za takoj, najraje k večjemu podjetju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.105. (a)

Službo majerja

iščem. Imam 4 delovne moči. — Naslov v upravi »Slovenca« Maribor pod št. 1645. (a)

Absolvent

trg. akademije s prakso išče službo. Ponudbe pod »Podjeten« št. 16.009 na upravo »Slovenca«. (a)

Službodobe

Mesar. pomočnika

veščega v sekanju in klanju, iščem za stalno. Pogoji: poštenost in pridnost. Ivan Zrimec, mesarja, Bled 56. (b)

Dobrega pomočnika

sprejme takoj kamnoseško podjetje Franjo Kunovar, Sv. Križ, Ljubljana. (b)

Pouk

Matematiko

srednješolsko in višjo — poučujem. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Filozof«. (u)

Vajenci

Mizarskega vajenca

krepkega — sprejme I. Repše, tvornica pohištva, Ljubljana, Dvorni trg 1. (v)

Učenka

za izdelovanje pletenin s hrano in stanovanjem v hiši se sprejme pri B. Pušnik, Celje, Vojnik 4.

Denar

Posojila

od 100.000 do 5.000.000 Din iščemo za I. hipoteke — eventualno tudi v hranilnih knjižicah. Cene ponudbe na: M. Jankole, komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Vrednostne papirje

vseh vrst, tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Stanovanja

ODDAJO:

Pristopajte

k Društvu stanovanjskih najemnikov — Ljubljana, Vegova ulica 8. (o)

Stanovanje

treh sob z vsem komfortom za takoj se odda na Miklošičevi cesti Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.827. (č)

Stanovanje

treh sob z vsem komfortom se odda na Miklošičevi cesti za 1. februar. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.828. (č)

Dvosobno stanovanje

kabinet, kopalnica in vse pritlikline oddam pri Stadionu. — Herbersteinova ulica 12. Hribar. (č)

Trisobno stanovanje

s kopalnico in pritliklinami se odda s 1. februarjem 1933 v Dalmatinovi ulici št. 3/III. Poizve se v stavbi pisarni Rimska cesta 2/I. (č)

Na stanovanje

in hrano se sprejmeta 2 solidna gospoda. Moste, Koroševa 13. (s)

Lepa zračna soba

se odda trem solidnim gospodom ali zakonskemu paru. Bitenc, Novi Vodmat 19. (s)

Podstrešno sobico

z dvema posteljama poceni oddam. Naslov pove uprava pod št. 16.111. (s)

Vnajem

ODDAJO:

Izložbe

v pasazi med Aleksandrovo cesto in Gajevo ulico se oddajo v najem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 16.074. (n)

Lokal

se odda v sredini mesta s 1. februarjem 1933 v najem. Naslov pove uprava »Slovenca« 16.074. (n)

Usnjarna

ročnega dela se da v najem ali pa se prolažjo tozadevne priprave v bližini 5 minut od glavne kolodvor. Oferte sprejema Filip Seršen, posestnik, Podgradje, pošta Ljutomer. (n)

Glasba

Kratek klavir

brezhiben — poceni prodam. Baragova ul. 10/I. g

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zabeležite cenik!

Nabava živil za vojaštvo

Intendantura Komande Dravske diviz. oblasti bo dne 9. novembra t. l. ob 11 dopoldne sklepala 3. javno usmeno pogodbo za nabavo tehle živil:

Masti, svinjske	11.000 kg.
sladkorja kristal	3.000 kg.
sladkorja v prahu	50 kg.
čaja	10 kg.
žgane kave	45 kg.
maka	10 kg.

Pogoji so na vpogled vsak dan v pisarni Intendanture Komande Dravske divizijske oblasti.

Kavcija 5% vrednosti posameznih predmetov se mora položiti na blagajni podružnice pošne hranilnice v Ljubljani najkasneje do 10 dopoldne na dan pogodbe.

Licitantji morajo pri pogodbi predložiti vse predpisane dokumente.

Iz pisarne Intendanture Komande Dravske divizijske oblasti E. št. 14.190 z dne 4. nov. 1932.

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč.

Izdajatelj: Ivan Rakovec.

Urednik: Frane Kremžar.

Naznanjava žalostno vest, da je naš ljubi, dobri sin in brat, gospod

RADO MURNIK

pisatelj

v nedeljo, dne 6. novembra ob 3 zjutraj umrl. Pogreb bo v torek, dne 8. novembra 1932 ob 4 popol. izpred mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 6. novembra 1932.

Josipina Murnik, mati. Dr. Viktor Murnik, brat.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

Za zdrav in trezen rod

Mednarodna treznostna organizatorja v Ljubljani - Prve prireditve treznostnega tedna

Ljubljana, 7. novembra.

Ves svet se maže v temeljih. Nekaj kakor težka mora leži na človeštvu in mu ne da dihati... Vse naše nehanje in delovanje se kakor zemlja okoli svoje ose vrti okoli tega stoterega zla. Iz vsesplošnega kaosa vstajajo krivi preroki, pa tudi duhovni in gospodarski preporoditelji, ki iščejo leka hirajočemu bolniku-človeštvu. Brez števila je kužnih bacilov, ki so se zagrizli v njegov organizem. Mnogo so jih strokovnjaki že izsledili in jim napovedali neizprosno boj — glavnemu, najstrašnejšemu kužnemu bacilu na organizmu človeštva — alkoholizmu — pa pustijo nemoteno pu-stošiti.

Treznostni teden, ki ga je organizirala »Sveta vojska«, je našel majhen odziv. Kakor da alkoholizem ne spada v vrsto kulturnih in gospodarskih problemov, ki jih je treba čimprej rešiti! Vse naše kulturno delo bo ostalo šarlatansko vse dotlej, dokler bomo pred najnekulturnejšim ljudskim zajedalcem — alkoholizmom — zapirali oči. Ali more biti narod pijancev, narod po alkoholu degenerirane mladine — narod kulturno zdravih in močnih ljudi?

»Za poglavitne treznostne misli« — so zapisali prireditelji v program treznostnega tedna. Kako poglavitni treznostni misli, ko pa je po dolgih letih porodnega krča ostala še vedno to, kar je bila: neobgledeno dete v povojih... Vedno znova jo je treba z umetnim dihanjem buditi k življenju.

Stremljenje treznostnih pionirjev je treba pozdraviti, čeprav ne najdemo plodovitih tal za svojo rast. En solčni žarek je še vedno boljši ko no-beden — — —

Govor predsednika na treznostni akademiji

O dosedanjih prireditvah treznostnega tedna je v glavnih obrisih poročal že »Ponedeljski Slo-venec«. To poročilo pa ne bi bilo popolno, če ne bi navedli vsaj glavnih misli govorov, ki so jih imeli glasniki treznostnega gibanja na dosedanjih prireditvah. Tako moramo predvsem omeniti go-ovor šolskega upravitelja in predsednika »Svete vojske« J. Grada, ki se je odlikoval po svoji aktualnosti.

Po uvodnih pozdravi prisotnim častima go-stoma misl Slack-ovi in dr. Hercodu ter drugim odličnim gostom je s povzdignjenim gla-som nadaljeval:

Sto in stoletja smo se borili Slovani za svo-bodo in zdaj, ko jo imamo, silimo sami v suženj-ski jarem. Nesrečni alkohol nas oklepa s težkimi verigami suženjstva, mi mu pa radevolje podajamo roke in glave. Po izmognjenih in izmučenih telesih naših dedov je padel bič grajskih valptov, a nad našimi očet in sinovi vihti svoj bič — alkohol!

Težki so časi, v katerih živimo. Milijoni se borijo za svoj obstanek in obstanek svojih dru-žin. Milijoni prosijo dela in zaslužka, da bi pre-živeli svojece z žulji svojih rok. Tudi naš narod trpi pod brezposelnostjo. Toda naše gostilne in žganjarne so še vedno dobro obiskane. Pražlost-na je slika, ki jo vidimo: tu revščina, trpljenje, vrdih po kočku kruha — tam pa polne gostilne in ples in vik in krik...

Ali se vam ne zdi, da je to v sramoto na-šemu narodu? Ali se vam ne zdi, da je že skrajni čas, da nastopimo vsi, ki nam je naša rodna gruda sveta, proti alkoholu in delamo za iztrežnenje na-šega naroda?

Ko se ščepamo k rednim tedenskim sestan-kom in štejeamo naše vrste, se nam zdi, da nas je tako bore malo. Pa kljub temu nas ni strah, saj nas krepi misel, da rešujemo svoj narod, da delamo za dobrobit in srečnejšo bodočnost domovine. Od-nehati nečemo, da ne bodo rekli nekoč: Bila je armadica treznostnih bojevnikov, ki je klicala slo-venski narod k iztrežnenju, pa ji je zamrl klic na ustnih, vrdih je puško v koruzo in fla...

Odnehati ne smemo vse dotlej, dokler bo kakšna slovenska žena trpela pod udarci moč-ja-pjanca; odnehati ne smemo, dokler bodo napolnje-ne naše bolnišnice, blaznice, sirotišnice in ječe z žrtvami alkohola; odnehati ne smemo, dokler bo vihtela naša mladina kol in nož; odnehati ne sme-mo, dokler bo zaradi alkohola pel boben pred na-šimi tako ljubkimi in nekaj tako cvetočimi do-movi; odnehati ne smemo, dokler tava po naši domovini še kaka sirota, ki jo je pogljal alkohol po svetu; odnehati ne smemo, dokler ni do dna duše prežeta vsa naša mladina, ves naš narod s treznostno idejo!

Učinkoviti govor predsednika Grada so prisotni sprejeli z velikim odobravanjem.

A kakor je bil tudi ostali spored treznostne akademije dober, je treba vendarle odkrito po-vedati eno: s takšnimi igrami, kot je enodejanka: »V prebujenju«, nam prizanesite! Za zaradi gostov, ki ne razumeta besedice slovensko, pa sta morala to neokusnost gledati in poslušati do konca, bi to igro morali opustiti. V igri so že sto in stokrat premlele stvari, tendenca v njej je jako kričasta in za lase privlečena, da ne veš, ali bi se smejal ali jokal. Ta igra naj treznostnemu gibanju služi za zgled, kakšna propagandna treznostna igra ne sme biti! Tudi igralci razen dobre volje niso po-kazali ničesar...

General »Svete vojske« Jan. Kalan se posavlja...

Na treznostnem zborovanju v nedeljo dopol-dne v verandni dvorani Uniona, je zbudil posebno pozornost poslušalci govor zaslužnega seniorja treznostnega gibanja konzist. svetnika Janeza Kalana, ki odhaja — morda za zmerom — v Nemčijo.

Nisem vas prišel pozdravljati, ampak se od vas posavljam. Grem v Nemčijo, v Berlin, kjer ne bom imel s tem nevaležnim delom nobenega opravka. Vzroka sta dva. Prvi vzrok je, da se mi v Nemčiji odpira široko polje dela, o drugem vzroku, da grem, pa dovolj jasno govori današnja prazna dvorana...

Gospod! Ta sramota pred dvema gostoma, ki prihajata iz Švice in Londona... Če prej ne, danes bi napravil sklep, da odidem! Koliko je takozvanih kulturnih delavcev — ki jih ni tukaj. Da se za-pravljajo milijarde narodnega premoženja, da se naši fantje dan za dnem koljejo med seboj, da žene jokajo nad razvalinami družinske sreče, da nam ljudstvo tone v posirovelosti, da otroci-sirote za-man prosijo očeta-pijanca kruha — — — to so stvari, ki takozvanih kulturnih delavcev, naše in-telligence in naših pobožnih katoličanz ne zani-majo!...

Nisem mislil o tem govoriti. Ampak vtis, ki ga imam ob tej skoraj prazni dvorani, me k temu silí. Sram me je, v dno duše me je sram pred tema dvema gostoma. Tako radi govorimo Slo-venci o kulturnem delu, pa se najpotrebnejšega kulturnega dela izogibljamo. V tem momentu, ko mi rešujemo enega naših največjih kulturnih proble-mov, akademska mladina v tej isti hiši pleše...

To je slika našega kulturnega dela! Bojim se kakšen porazen vtis bosta odnesla odlična gosta s o nas seboj...

Na treznostnem shodu na Cetinju je podal dr. Vrhovac dober zgodovinski pregled treznostnega pokreta v Jugoslaviji in v Sloveniji posebej. Dober poznavalec tega pokreta mi je rekel: »Ves vaš kri-žev pot je bil točno popisan.« Res, križev je bil. Danes se mi pa zdi, da sem na Kalvariji. Nekako toliko zvestih je imel Kristus ob svoji smrti okoli sebe, kakor jaz danes tukajle po 25 letih svojega truda...

Veseli me, da se je našla ena četica pogumnih ljudi, ki mi obetajo, da bodo to težko delo kljub vsemu nadaljevali.

Svoje naslednike torej prosim, naj jih da-našnja blamaža ne opusti! Tudi jaz ne bi vrgel puške v koruzo, če bi tukaj ostal. Vsi vemo, da naš trudi nikakor ni bil zaman. Če drugega ne, vsaj popularizirali smo treznostno idejo in tudi brez praktičnih sadov popolnoma nismo — to lahko rečem. Sledovi našega gibanja se poznajo. Želim, da delo nadaljujete in vztrajate, da, ko pridem nazaj — če še pridem — boste že daleč naprej!

Govor profesorja A. Kordina

Najobsebniji pa je bil govor podpredsednika »Svete vojske« g. profesorja Kordina, ki je glo-boko zajel problem alkoholizma in duhovne ter gospodarske krize. Iz tega idejno bogatega govora posnamemo:

Kaj je prav za prav alkoholizem? — Alkoho-lizem je zastrupljenje po alkoholu. Alkohol vsebuje vse polno narkotičnih snovi, ki vzbujajo neko slast, ki vplivajo na telesne organe in hkratu na duševne zmožnosti. Iz elasti se zbudi strast, orga-nizem ne more več pogrešati tega mamila in člo-vek postane alkoholik, t. j. neozdravljiv bolnik.

Fr. W. Foerster navaja v knjigi »Lebens-führung« znamenito raziskavo o nedopovedljivih grozotah, ki jih je alkoholizem v eni sami družini povzročil. L. 1740 rojena Ada Jurke, ki je kon-čala življenje kot pijanka, tatnica in potepuhinja, je zapustila potomstvo, ki se je razraslo na 834 oseb. Od teh se je za 709 oseb uradno ugotovilo sledeče: 106 je bilo nezakonskih, 142 postopačev, 64 hirac-cev, 181 prostitutk, 76 jih je bilo radi hudodelstev kaznovanih in 7 radi umora. Vsa ta družba ljudi je državo stala 5 milj. mark. — Alkoholizem uni-čuje človeka duhovno (duševno in moralno) in gospodarsko.

Klasičen zgled je tudi izjava kralja automobi-lov H. Forda: Iz izkušenj vem, da v alkoholizmu ne sme biti nobenega kompromisa. Mi potrebujemo ljudi, ki posvetijo ves svoj razum stvari in to tudi hočejo. V vseh mojih podjetjih sem uvedel postavo popolne abstinence: v uradih in tovarnah.

Kakor so veliki načrti Markovih gospodarskih socialnih reform, ki jih skuša o svetiti uresničiti, pa čutimo takoj, da se bodo najduhovitejše za-mieli razblinile, če bo človek zgolj materialistično in naturalistično reševal socialne, etične in gos-podarske probleme. V aredišču vseh rešenj stoji človek, danes, včeraj in jutri, vedno enak v svojih slabostih in nepopolnostih. Alkoholizem še prav posebej kaže to človeško neobglednost, ko ga sleče njegove duševne in duhovne odlike, človek je raz-galjen v svoji nemoči.

Alkoholizem in duhovna ter gospodarska kri-za so zgolj zmanjkanje vrednot v človekovem živ-ljenju, treznost pa je afirmacija polnega življenja na vseh poljih človekovega udejstvovanja.

Dr. R. Hercod

o mednarodni protialkoholni uza emnosti (Izjava za Slovenca)

Ljubljana, 5. novembra.

Kot vodja internacionalnega urada za pokon-čevanje alkoholizma in kot glavni tajnik internac. protialkoholnega sveta, smatram za zelo važno, da imam neposredno zvezo z protialkoholnimi pokreti v vseh deželah in da na tem mestu proučim nj-hovo delo, metode in uspehe. V veliko veselje mi je bilo opazovati od blizu v glavnem mestu Slo-venije o razvoju neutrudljivega protialkoholnega društva »Sveta vojska«. Upam, da je moj in obisk Miss A. Slack, voditeljice Svetovne zveze trez-nostnih žena, našim kolegom v Sloveniji jasen dokaz, da so tudi oni del velike svetovne vojske bojevnikov proti alkoholu.

Protialkoholno gibanje ima posebne skupne mednarodne naloge. Mi moramo skupno sodelovati pri internacionalnem institutu, ki sistematično ob-ravnava alkoholizem kot mednarodno bolezen, ki jo moramo odpraviti z vso pripravljenostjo, ker je za nas nevarnost kot opij i. dr. Mi moramo stre-meti za tem, da bodo vse internacionalne in na-cionalne dobrodelne organizacije sprejele v svoj program boj proti alkoholizmu.

Končno moramo zastaviti vse sile in propagando proti onim organizacijam, ki imajo ta smoter, da bi dvignile porabo in pitje alko-holnih izdelkov vseh vrst, kot je internacionalna liga in medn. vinski urad v Parizu, ki javno propagira šolski načrt, kjer naj se mladina vzgaja v alkoholnem duhu itd.

Po obisku v Ljubljani, obiščeva še Zagreb in Beograd. V Beogradu bom skušal pridobiti držav-ne oblasti za internacionalno konferenco v Parizu od 18. do 24. aprila 1933, kjer se bo razpravljalo o brezalkoholni prireditvi vseh vrst sadja in groz-dja. Jugoslovanska vlada je na to konferenco po-vojljena in upam, da se bo odzvala. Jugoslavija je velika vinorodna in sadna dežela, ki trpi danes zelo vlad splošne vinske krize. Konferenca bo popularizirala uporabo higijeničnih brezalkoholnih pijač, ki naj bi se tudi gospodarsko obnesle. Izvoz teh produktov naj bi se izvršil v dežele, ki nimajo vinogradov. Upam, da se bo na ta način nudila tudi jugoslovanskim vinogradnikom in sadjarjem bogata prilika, da bodo izvažali sadne pridelke in s tem olajšali sebi gospodarski položaj.

H koncu mi bodi dovoljeno, da se vodstvu »Svete vojske« in prebivalstvu Ljubljane najiskre-neje zahvalim za gostoljubnost in vsestransko na-klonjenost.

Dr. R. Hercod.

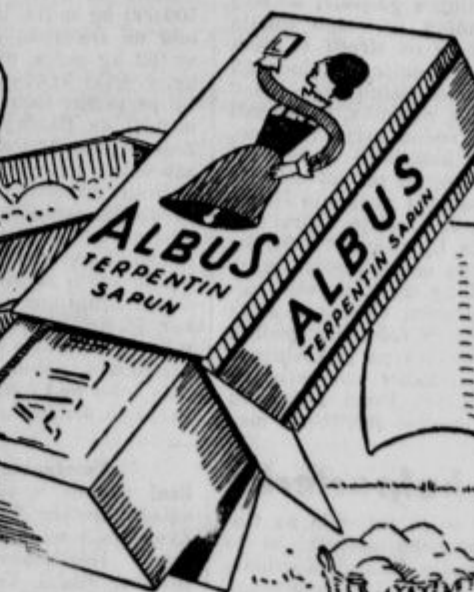
Vlom v občinsko pisarno

Celje, 7. nov.

Vse prebivalce v Sv. Juriju ob Taboru in okoli-ci je razburil dogodek, ki se je pripetil ponoči od sobote na nedeljo. Vlomljeno je bilo v občinsko pisarno. Vlomilci so prišli v pisarno na ta način, da so spravili vrata iz tečajev. Odnegli so iz pisarne zaboj z uradnimi spisi, ki kaže ni bil prikličen. Vlomili so tudi v tajnikovo pisal. mizo in odnesli denarja v gotovini 250 Din. Zaboj z uradnimi spisi so odneali na neko njivo v smeri proti Ojstriški vasi. Zaboj so tam nasilno odprli. Kakor smo izvedeli, niso odneali nič spisov.

Takoj je prišlo na lice mesta orožništvo. Po-

Bolj hitro kot navadno milo...

... pere

ALBUS-terpentinovo milo

Zanesljivo, kot zvest pomočnik, učinkuje terpentin s svojo nesnago razkrajajočo močjo v spojitvi z močno se penečim ALBUS-milom.

ALBUS-terpentinovo milo je tedaj idealno, zanesljivo pralno sredstvo:

ALBUS-milo s terpentinom. ALBUS-terpentinovo milo, pere bolj hitro in belo in pri tem varčuje Vaše perilo.

Maribor spominu dr. Jerovška

Spominski dar po velikem pokojniku — Žalne seje Cirilove tiskarne, Mestne hranilnice in Spodnještajerske ljudske posojilnice

Maribor, 5. novembra.

Včeraj popoldne se je vršila v prostorih Ti-skarne sv. Cirila žalna seja načelstva in nadzorstva Cirilove tiskarne. Nadzorstveni predsednik g. dr. Hohnjec je v svojem spominskem govoru poudar-jal velike zasluge pokojnega g. ravnatelja ravno za razvoj Tiskarne sv. Cirila. To podjetje je njegov življenjski spomenik. Da se njegovo svetlo ime ohrani posebno med mladino, ki jo je tako očeto-vsko ljubil in podpiral, se je na predlog dr. Hohn-jneve sklenilo, da izplačuje Tiskarna sv. Cirila v Mariboru na podlagi posebnega pravilnika vsako leto ob pričetku šolskega leta »Spominski dar po pokojnem ravnatelju g. dr. Antonu Jerovšku«, in sicer dvema učencema (učenkama) oz. dijakoma (dijakinjama) mariborskih osnovnih, meščanskih in srednjih šol ter učiteljici. Ta spominski dar znaša za vsakega obdarovanca vrednost 100 Din. Šolska vodstva bodo prejela pravilnik na vpogled. Naj ta »Spominski dar« ohranja in poživlja spo-min na pokojnega dr. Antona Jerovška, ki je tako rad in s toliko ljubeznijo podpiral študirajoče.

Tudi Mestna hranilnica je imela svojo žalno sejo po pokojnem predsedniku dr. A. Jerovšku. Ob tej priliki se je sklenilo, da se oddolži pokojniku za njegovo nesebično in požrivovalno delo pri za-vodu s tem, da prevzame v plačilo stroške njego-vega pogreba, ker se v sedanjem težkem času ne more oddolžiti velikemu pokojniku s posebno usta-novo v čast msgr. Jerovškovega spomina. Spomin-ske besede je govoril na žalni seji novi predsednik upravnega odbora g. Bureš.

Tudi Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru je v posebni žalni seji dne 4. t. m. po-častila spomin svojega načelnika, pokojnega g. dr. Antona Jerovška. Podnačelnik, gospod stolni dekan dr. Maks Vraber je v svojem spominskem govoru naglašal velike zasluge pokojnega ustanovitelja tega zavoda za njegov obstoj in razvoj do današnje višine, ko je danes Spodnještajerska ljudska po-sojilnica eden najuglednejših zavodov na bivšem šta-jerskem. V smislu intencij pokojnikovih je nato Spodnještajerska ljudska posojilnica votirala večje zneske v dobrodelne in verske svrhe.

Slava dr. Jerovškovega spominu!

Aljažev prosvetni dom v triglavskem pogorju

Dovje, 6. novembra.

Poleg mogočnih spomenikov, katere je posta-vilo Slovensko planinsko društvo pokojnemu svet-niku Aljažu, je bil včeraj postavljen nov spome-nik, katerega je zaslužil Jakob Aljaž kot kulturni delavec. Odbor Prosvetnega društva na Dovjem je s tem postavil brez dvoma enega najlepših kul-turnih spomenikov. 6. novembra je bil krstni dan tega spomenika. Ko je privozil dopoldanski vlak na postajo Dovje, je igrala že godba Krekovega prosvetnega društva z Jesenic. Razvil se je spre-vod s konjeniki v narodnih nošah na čelu, nato godba Krekovega prosvetnega društva, za tem 76 pristnih narodnih noš. Za nošami pa se je vrstila dolga vrsta članov in članic domačega Prosvet-nega društva pa tudi okoliških društev. Sledila je v župni cerkvi sv. maša, katero je daroval milostni gospod generalni vikar in stolni dekan Ignacij Na-drah.

V svojem lepem slavnostnem govoru je ome-nil, zakaj se čuti danes cerkev prisiljena, da mora graditi za svoje vernike prosvetne domove. Ljuli-ka, ki raste med pšenico, daje temu povod. So eni, ki trdijo, da je svet sam po sebi brez Boga, ki trdijo, da je s smrtjo vsega konec, so, ki hočejo vzgojiti otroke brez Boga, brez zakramentov. Vsed teh razlogov je cerkev morala v teku zadnjih 50 let stopiti s prižnice in iz zakristije med ljudstvo, da ohrani pravi nauk, da čuva pšenico pred lju-ljiko. Po službi božji, pri kateri so tako lepo pre-pevali domači, kakor tudi pevski zbori sosednjih društev, je sprevod krenil v Aljažev dom. Na čelu sprevoda je korakala godba Krekovega prosvetne-ga društva, za njo zastava Prosvetne zveze iz Ljub-ljane in zastava Prosvetnega društva iz Koroske Bele, nato je sledila duhovščina z generalnim vi-karjem v ornatu. Lepe narodne noše domače so celemu sprevodu dale pester očaj. Sončni žarki so zlatili jesensko naravo in tudi očaj Triglav je, odet v snežno odejo, gledal na slavnostni krst Aljaže-vega prosvetnega doma. Po opravljenih cerkvenih obredih so bili blagoslovljeni vsi prostori, med tem pa so združeni pevski zbori avehano zapeli pesem: Ako Gospod ne zida hiše, jo zastojni zidajo oni, ki se trudijo...

Tajnik Prosvetne zveze Vinko Zor je v ime-nu osrednje matice, ki šteje 236 društev prinesel iskrene pozdrave in čestitke Prosvetnemu društvu na Dovjem, ki je vključ v krizi, ki vlada na gospo-darskem polju in krizi, ki vlada v človeških srcih, zgradilo mogočno stavbo in jo danes krstilo za Aljažev prosvetni dom. Hitro živimo, vse na-preduje, kmetске župnije se spreminjajo v indu-strijske, stojimo na pragu novega družabnega re-da, ki ga tako vneto propagira vrhovni cerkveni poglavar Pij XI. v svojih socialnih enciklikah. Kje drugje naj bi se župljani seznanjali s temi vpraša-nji, ako ne v prosvetnem domu, ki naj bo pravo domače središče vsega napredka. Rođovi, ki se bodo tod vzgojili, naj bodo zvesti otroci Bogu, si-novi domovini, zvesti državljani Jugoslaviji, pač pa nikomur hlapci. Slavnost blagoslovitve je zaključila godba Krekovega prosvetnega društva s himno »Povsod Bog«.

Po popoldanski službi božji je bil ob pol 3 koncert pevskega zbora iz Breznice in jeseniške godbe. Kako lepo so donele v moškem zboru za-pete in prav na tem kraju komponirane Aljaževe pesmi. Tudi godba je igrala skoraj izključno samo slovenske komade. Vsi prostori so bili do zadnjega kotička zasedeni. Ob 4 se je začela tombola z le-pimi darili, katere so vse darovali domačini. Sploh je treba pohvaliti dovške župljane, ki so tako vneto pomagali, da se je zgradil ta dom. Ako pomislimo, da so darovali darovali 12.000 Din v denarju in da je Agrarna zajednica, kakor tudi domačini po-klonili 100 kubičnih metrov lesa, vidimo, da je bi-lo treba še krepko prijeti za delo in s tlako nado-mestiti vse, kar je še manjkalo. Prav to je jasen dokaz, kaj zmore tudi majhna podeželska župnija, ako se župljani združijo in oddolžijo za skupno delo. Dom je zgrajen po načrtih g. Petkoša, stavbna dela je vodil g. Anton Torkar z Bleda, mizarska pa g. Mrak iz Mojstrane. Oder je konstruiral g. Gustav Šabac, brezposelni uradnik in sicer že po načrtih, ki jih objavlja g. Pohlin v letošnjem Vest-niku Prosvetne zveze. Dom, ki bo pozimi zbiral domačine k pošteni zabavi in prosveti, je zelo primeren za letno letovanje mladine.

Ako bi se bil g. svetnik Aljaž mogel dvigniti iz groba, tedaj bi se po besedah slavnostnega go-vornika s solznimi očmi zahvalil svojim vnetim zvestim župljanom dovškim, da so mu postavili v tako kritičnem času ta veličasten kulturni spo-menik!

izvedovanja vodi žandarmerijski podporočnik iz Celja. Želimo in upamo, da se bo orožništvu posre-žilo dobiti v roke prave krivce.

